

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 211

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
TELEFON LJUBLJANA: 46-91

Maribor, sreda 18. septembra 1940

NAROCNINA NA MESEČ
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din.
POSTNI ČEKOVNI RAČUN: 11.400

Cena
din 1.—

Sedanji boji so že glavni napad

Ameriško mnenje: Izid vojne je odvisen od vprašanja, ali bo Anglija vzdržala nemške letalske napade ali ne — Nemško stališče: Glavno je uničenje angleškega letalstva — Madžarske informacije: Vpad v Anglijo Nemcem ni absolutno potreben

MARIBOR, 18. septembra. Ves svet zanima predvsem vprašanje, ali pomenijo sedanji nemški letalski napadi na Anglijo že glavni napad, ali samo uvod v polzku vdora? Dan za dnem čitamo najrazličnejše napovedi o nemškem generalnem napadu, katerega si svetovna javnost predstavlja kot vdor Nemcev čez Rokavski preliv in zasedbo angleškega ozemlja. V okviru teh ugibanj objavljamo troje mnenj, ki so z ozirom na pojasnila na ta vprašanja zelo informativna. Iz vseh treh sledi, da Nemci ne smatrajo vdora kot nekaj neobhodno potrebnega za premaganje Anglije.

Troje mnenj o bitki za Anglijo

NEW YORK, 18. sept. United Press objavlja daljšo razpravo o sedanji letalski vojni nad Anglijo in trdi, da ne gre za uvod v bitko za Anglijo, ampak že za glavno bitko. Mišljenje, da so sedanji letalski napadi in spopadi samo priprava za splošni napad, je zmotno, kajti to, kar sedaj doživljamo, ni nič drugega kakor že sam veliki napad. Ako Anglija izgubi sedanjo letalsko bitko, potem je izgubila tudi sedanjo vojno, vsaj kar tiče matičnega otoka. Ali bo zmagovalac potem iz-

vedel zasedbo otoka, ali ga bo iz zraka popolnoma razdejal, ali pa ga bo le simbolično osvojil, ni važno. Potek dosedanjih bojev je pa pokazal, da se Anglija junaško brani. Termin »bliskovita vojna« ni prikladen, ampak bi bilo točneje označiti sedanjo vojno kot obleganje velike države, ki jo brani njeno letalstvo. Napadalec je v številni premoči, napadenec se pa brani in je v stalni nevarnosti. Največja nevarnost leži še vedno v moralnem zlomu. Megla, ki lega sedaj okoli

angleškega otoka, je vsekakor božji dar, ker bo Angležem omogočila popraviti letala in njihovim pilotom odpočitek, ker so doslej morali biti neprenehoma v službi. Zračno obleganje ima trojni namen: 1. okupacijo in osvojitve Anglije, 2. izstradanje s pomočjo zračne blokade, in 3. uničenje angleške industrije in prometnih naprav iz zraka, eventualno tudi brez okupacije. V prvi vrsti gre torej Nemcem za to, da onemogočijo odpor angleškega letalstva. Ali bodo ti boji trajali tedne ali mesece, bomo šele videli.

BERLIN, 18. sept. »Berliner Börsenzeitung« objavlja članek generala Paula Hesseja. Pod naslovom »Ali ima Anglija še kak izgled?« pravi pisec, da nemško letalstvo v ogromnih napadih in spopadih sistematično uničuje angleško letalsko obrambo, medtem ko je angleška trgovina neusmiljeno odrezana od vsega zunanjega sveta. Ako želi Anglija tudi

še invazijo, jo lahko doživi. General nadaljuje, da gre pri sedanji orjaški zračni vojni za sistematično uničevanje angleškega letalstva. To je glavni in odločilni faktor v tej vojni.

BUDIMPEŠTA, 18. sept. »Magyar Nemzet« objavlja poročilo svojega berlinskega dopisnika, ki pravi, da izjavljajo v berlinskih vojaških krogih, da zavzetje Anglije Nemčiji sploh ni potrebno, ker so metode nemškega vojskovanja mnogostranske. Nemčija ima na razpolago za premaganje Anglije tudi druga pota in ne samo invazijo. Razni znaki dokazujejo, da Nemčija sploh opušta misel na vpad v Anglijo in jo bo skušala vreči na kolena v letalski vojni. V revolucijo od spodaj v Angliji v Berlinu ne verujejo, ne izključujejo pa možnosti, da bo »gospoda iz Cityja« povzročila spremembo v vladi, ki bo zavzela do vojne popolnoma drugačno stališče.

Nemški topovski streli na London

Enajsta noč najtežjih nemških letalskih napadov, ki so trajali 10 ur — Davi se je vnela nad Londonom nova velika letalska bitka — Angleška letala so včeraj znova bombardirala nemška zbirališča v severni Franciji in Belgiji

BERLIN, 18. septembra. CNP. Neka visoka nemška vojaška oseba je izjavila ameriškim novinarjem, da nemške »Superberthe« streljajo s francoske obale naravnost na londonske ulice. Letalski napadi na London se bodo nadaljevali s še večjo močjo, čeprav je silno slabo vreme z nalihi in viharji. Prvič so napadli London tudi bombniki »Stuka«. Ko so nemškega funkcionarja novinarja vprašali, katšne so granate, ki padajo na London in ki so podobne topovskim, je izjavil, da je prav lahko mogoče, da izvirajo iz nemških topov na francoski obali. Francoska obala je na najozjem mestu oddaljena od Londona okoli 140 km.

Obojestranska vojna poročila

NEMSKA VOJNA POROČILA

BERLIN, 18. sept. DNB. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo:

Včeraj so naše obrežne baterije ponovno bombardirale pristanišče Dover. Ugotovilo se je, da je bilo več angleških ladij zadohtih. Včeraj je naše letalstvo nadaljevalo z napadi na Anglijo. Z bombami je bilo napadenih več letališč v južni in v srednji Angliji kakor tudi več pristanišč. Uspešno so bile bombardirane industrije in tovarne pri Weeckbyju. Opoldne je bil izveden napad z bombami na London. Napadi so se nadaljevali s čedalje večjimi oddelki vsi noč do zjutraj. Pristaniške naprave in dokli, kakor tudi druge vojaške naprave so bile bombardirane z rušilnimi bombami. Na raznih krajih so nastali požari. Ponoči je bil bombardiran tudi Liverpool. Pri letalskih spopadih so bila zbita 3 sovražnikova letala. Eno sovražno letalo je bilo uničeno na tleh. Dve nemški letali se nista vrnila domov. Včeraj in preteklo noč so v raznih krajih izvedli nobenih letalskih napadov na Nemčijo.

BERLIN, 18. sept. DNB: Navzlic dežju in nevihtam se nadaljujejo letalski napadi na London. V Londonu sline vedno znova javljajo, da se približujejo nemška letala. Angleško protiletalsko topništvo je prisiljeno pri svoji taktiki uporabiti ogromne količine streliva. Toda to ne more preprečiti nemških bombnikov, da ne bi izvršili napadov na določene cilje.

POSKUŠEN NAPAD NA NEMCIJO

BERLIN, 18. sept. DNB. Večje število angleških letal je skušalo tekom pretekle noči izvršiti napad na Nemčijo. Tri letala

so letela v južnovzhodni smeri, dve sta pa krenili v jugozahodno smer. Nemški lovci so zasledovali ta angleška letala in jih prisilili, da so opustila svoje namere. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno.

DESET UR NOČNIH NAPADOV

LONDON, 18. septembra. Reuter. Sinočni napad na London je trajal 10 ur, in sicer do 5. zjutraj. Že drugo noč je bil glavni cilj nemških bombnikov West End (Op. ur. v tem delu mesta prebivajo najbogatejši Angleži). Davi ob 6.15 je bil dan spet alarm, ki pa je bil čez črt ure prekličen.

LONDON, 18. septembra. AA. R. Tretji znak za alarm je dan davi ob 8.38.

LONDON, 18. septembra. AA. Reuter. V današnjem poročilu letalskega ministristva je rečeno, da veljajo napadi nemških letal v glavnem Londonu. Manjši napadi so tudi na drugih krajih. V Londonu je uničenih veliko privatnih zgradb, posebno v vzhodnem delu mesta. Prav tako je nastala škoda v industrijskih skladiščih sredi mesta. Obstoji skrb, da je število žrtev večje kot doslej. V obrežnem mestu Merseyju so podrte nekatere hiše. Nekoliko bomb je vržennih na Glasgow, kjer je storjena škoda.

ANGLEŠKI LETALSKI NAPADI

LONDON, 18. sept. Reuter. AA. — Letalsko ministristvo javlja, da so v popoldne britanska letala izvršila dnevne napade na Calais, Ostende, Dunkerque in Vere (na holandskem otoku Valheeren). Na tem otoku so bili bombardirani splavi v kanalu. V bližini Zeebruggea je bil na odprte morju bombardiran konvoj, ki je imel 12 vlačilcev ter tri spremne ladje. Pri Ostendu so bili napadeni trije

motorni vlačilci. Napaden je bil aerodrom Hamstende na holandskem otoku Suven.

VICHY, 18. sept. CNP. Britanska letala so v nizkih poletih obmetavala z bombami in strojnimi koncentrirano nemško brodovje v Le Havreu, Boulogni, Calaisu, Dumquerqueu in Ostendu. Napadi so sledili skozi 24 ur nepretrgoma. Storjena je velika škoda v teh pristaniščih. Glavni cilj napadov so bile majhne ladje, ki so pripravljene za nemško invazijo.

DAVI BITKA NAD LONDONOM

LONDON, 18. sept. CNP. Davi zgodaj zjutraj se je vnela nad Londonom bitka med angleškimi lovci in 200 nemškimi letali. Bitka se je razvijala ob strahovitem

viharju, v katerem je bila brzina vetra okoli 150 kilometrov na uro. Vihar je posebno razsajal v Kanalu ter prizadejal veliko nprjetnosti nemškim ladjam in čolnom, ki so na francoski obali pripravljeni za prevoz v Anglijo. Nemška letala so davi nadaljevala s poletji ter metala visoko eksplozivne in vžigalne bombe. Ta noč je bila enajsta najtežjih napadov. — Nemški napadi so bili usmerjeni na West End ter okoličo Buckinghamске palače. Včeraj je bilo zrušenih 12 nemških letal, 3 angleška, 2 pilota pa sta se rešila.

ANGLEŽI DEMANTIRAJO

LONDON, 18. sept. Reuter. Z ozirom na vesti, da bi v Londonu opazili izstrelke nemških topov, ki naj bi streljali s francoske obale na britansko glavno mesto, izjavljajo v Londonu, da ni teh izstrelkov nihče videl. Danes ponoči so bile zrušene tri najbolj znane modne trgovine v Londonu. Zadežeto je bilo tudi tržišče Lambeth Walk, po katerem je dobil znani ples svoje ime.

Sovjetski ultimatum Romuniji?

BUDIMPEŠTA, 18. sept. CNP. Ameriški novinarji so izvedeli v diplomatskih krogih o vesteh, ki se sicer uradno ne potrjujejo, da je Sovjetska unija poslala Romuniji ultimatum, v katerem je rečeno, da zahtevajo Romuni v severni Dobrudži

sovjetski protektorat ter da so romunski vojniki zakrivilili več spopadov s sovjetskimi četami na meji. Vesti o ultimatu so v Bukarešti zanikali, vendar pa potrjujejo, da zahtevajo sovjeti odstranitev romunske vojske z moldavske meje.

Nevarnost posledic poraza v Egiptu

NEW YORK, 18. sept. CNP. Vojaški kritik »Newyork Timesa«, Baldwin, komentira italijansko napredovanje v Egiptu in pravi, da se lahko vojna navzlic velikemu zanimanju za napad na London odloči na egiptski fronti. Če bi Velika Britanija izgubila kontrolo vzhodnega

bazena Sredozemskega morja, čeprav bi uspešno odbila nemško invazijo, lahko pride do konca vojne na škodo Anglije. Baldwin pravi, da je Anglija močnejša na morju, Italija pa v zraku. Pravi, da bi posledice zavzetja Sueškega kanala bile za Anglijo nepreračunljive.

Ribbentrop odpotoval v Rim

BERLIN, 18. septembra. CNP. Nemški zunanji minister von Ribbentrop se je odpeljal danes zjutraj na krajši obisk v Rim.

HULL NI HOTEL ODGOVORITI

WASHINGTON, 18. sept. DNB. Pri sprejemu zastopnikov tiska je zunanji minister Cordell Hull odklonil odgovor na vprašanje, ali bo vlada USA res odstopila Angliji določeno število torpedov in »letečih trdnjav«.

NEW YORK, 18. sept. Tass. List »New York Herald Tribune« zahteva v uvodniku, da se takoj pošlje Angliji 25 bombnikov, imenovanih »Leteče trdnjave«.

Senator Holt je izjavil, da bo ameriška vlada odstopila nekaj takih trdnjav Angliji.

Italijanska ofenziva v Egiptu

Italijanske čete so zavzele tudi mesto Sidi el Barrani in napredovale dalje v smeri proti Aleksandriji, kjer so pri Marsa Matruhu naleteli na glavni odpor angleških egiptskih čet — Pričakuje se odločilna bitka za Egipt

KAHIRA, 18. septembra. CBC. V obmejnem ozemlju med italijansko Libijo in Egiptom se pričakuje vsak trenutek velik spopad med italijanskimi četami, ki so iz Libije pričele ofenzivo proti Egiptu, in med angleškimi četami, ki so se zbrale pri Marsi Matruhu. Kakor sodijo v Kahiri, bo tamkajšnji spopad velikega pomena za nadaljnjo usodo Egipta, odnosno angleških položajev v tem delu Sredozemlja.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO

RIM, 18. septembra. Stefani. Italijansko vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Včeraj je v bližini Sidi el Barania prišlo do ostrih spopadov med našimi četami in oddelki angleških oklepni enot. Borba se vodi v puščavski burji. Pri nasprotniku se vidijo znaki popuščanja.

ITALIJANI V SIDI EL BARRANIJU

RIM, 18. sept. CNP. Italijanske čete so po zavzetju zapuščene Sidi el Barania nadaljevale prediranje proti Marsi Matruhu. V bojih se poslužujejo neke nove iznajdbe, ki ji pravijo »puščavske sani«, ki so neke vrste tanki, posebno usposobljeni za vojno v peščenih krajih. Misli se, da bo pri Marsi Matruhu prišlo do prve bitke za Egipt. Računa se, da imajo Angleži nekaj nad 100.000 čet v utrjenih črtah okoli Marše Matruha, ki

leži okoli 290 km oddaljena od Aleksandrije. Italijani napadajo z več kakor 500.000 možmi v treh smereh proti Aleksandriji, z namenom, da zasedejo Sueški kanal ter s tem pretrgajo življenjsko pot britanskega imperija.

BOJI V PEŠČENIH VIHARJIH

RIM, 18. septembra. Stefani. Akcija italijanskih čet je v Egiptu v polnem razmahu, kljub močnemu odporu angleških čet, ki so bile okrepljene s formacijami oklepni vozil. Vremenske razmere so neugodne zaradi velikega peščenega viharja, toda italijanske čete kljub temu napredujejo. Vzrok italijanskega napredovanja je v dovršeni organizaciji italijanskih in kolonialnih čet. To so sami vojaki, ki so se z uspehom bojevali že v Keniji, Sudanu in Somaliji. Kolona, ki je operirala pri Sidi el Baraniju, je sestavljena skoraj iz samih prostovoljcev iz italijanske prestolnice Rima. Italijanski vojaki postopajo v Egiptu zelo obzirno z Egipčani, ker stoje na stališču, da je vojna naperjena izključno samo proti Angležem, ki so Egipt s silo spremenili v boljše proti Italiji.

MOČ ANGLEŠKIH ČET V EGIPTU

RIM, 18. septembra. DNB. Napredovanje italijanskih čet v Egiptu izpolnjuje stolpce italijanskih listov. »Il Giornale

d'Italia naglašja, da je najetela ofenziva generala Grazianija na srdit, skoraj obupen angleški odpor, ki pa vendarle ne more zadržati napredovanja italijanskih čet. Z najnovejšimi pritegnitvami čet je Anglija zbrala v Egiptu okoli 230.000 mož, ki so bogato založeni z vojnim materialom, med drugim s 500 letali in 1000 tanki.

MNENJE VOJNEGA STROKOVNJAKA

RIM, 18. sept. ZPV. Vojni strokovnjak Ambrogio Bollati piše, da ima Anglija v Egiptu in Palestini še močno letalstvo, kakor tudi še močne suhozemske čete po Afriki in je zato treba čakati na to, kako se bo položaj dalje razvijal. Italijanski listi pa pravijo, da se razvijajo zelo pomembne in odločilne bitke z Anglijo. Italija se bo vojskovala z Angleži v njihovih kolonijah, medtem ko bo Nemčija dalje napadala samo Anglijo. Virgino Gayda pravi v nekem članku, da se Zedinjene države Severne Amerike umikajo in se ne bodo vmešale v sedanjo vojno. Bollati pravi na nekem drugem mestu, da ni treba pričakovati, da bi Anglija popustila, niti tedaj, ako bi angleška vlada in kralj zapustila London. Pa tudi to, da Nemci rušijo London, ne pomeni konca vojne. Nemci vedo sami zelo dobro, pravi Bollati, da jih čakajo še zelo težke naloge, Italijo pa čakajo še težje.

Čete treh držav pred Indokino

Na mejah te francoske daljnovzhodne kolonije preže japonske, kitajske in siamske čete, da bi vkorakale v primeru ugodnega trenutka

WASHINGTON, 18. sept. ZPV. Po vesteh, ki so dospele sem, je treba pričakovati vsak čas vdora japonskih čet v francosko Indokino. Francoska vojska ni dovolj močna, da bi se jim lahko postavila v bran. Francija se bo najbrže zadovoljila samo s formalnim protestom. Položaj pa komplicira dejstvo, da so na meji Indokine zbirajo tudi čete generala Čangkajška, ki namerava vdreti v Indokino tisti trenutek, ko bi skušali vkorakati vanjo tudi Japonci. Po vsem tem se torej zdi, da bo Francija izgubila to daljnovzhodno kolonijo, katero je pridobila pred 60 leti.

NEW YORK, 18. sept. Tass. Siamska vlada je poslala, kakor je izjavil ministrski predsednik zastopnikom tiska, za-

htevo francoski Indokini, po kateri naj bi se vrnil Siamu nekateri deli te francoske kolonije, ki so mu bili nekoč odvzeti. O tem so v teku pogajanja. Gre predvsem za pokrajine Kambodže in Luangrabanga. V notah, ki so bile izročene francoskemu poslaniku v Bangkoku in francoski vladi, pravi Siam, da nedavno sklenjena nenapadalna pogodba med Siamom in Francijo tako dolgo ne bo ratificirana, dokler Francija ne vrne Siamu omenjenih pokrajin.

TOKIO, 18. sept. DNB. Kakor poroča agencija Domej iz Bangkoka, je siamska vlada povečala svoje čete na meji francoske Indokine. Siamska vlada je dalje sklenila, da ne bo podpisala s Francojo nobenega pakta vse tako dolgo, dokler

ne bo dobila tistih indokinskih pokrajin, ki so ji bile svoječasno odvzete.

HANOI, 18. sept. CNP. Pričakuje se, da bodo japonsko-francoska pogajanja o indokinskih vprašanjih ugodno zaključena prihodnji teden.

ZENEVA, 18. sept. DNB. Po vesteh iz Vichyja izjavljajo v francoskih vladnih krogih povodom ameriških vesti, da zahteva Siam nekatere pokrajine francoske Indokine, da te zahteve absolutno niso upravičene. V Vichyju izjavljajo dalje, da odstopanje kakih pokrajin Indokine sploh ne prihaja v poštev. Dne 12. junija letos je bil med Francijo in Siamom podpisan nenapadalni pakt. V smislu tega pakta se bo izvršila nova razmejitev samo ob ustju Mekonga. Pri tem bo šlo v glavnem za otoke, ki leže v tem ustju.

Megle in viharji nad Kanalom

LONDON, 18. sept. ZPV. Prvič v letošnji jeseni je Rokavski preliv v megli. Ker je bilo vreme doslej v septembru ves čas razmeroma zelo lepo, napovedujejo te megle, da se bo sedaj poslabšalo. vzdolž vse angleške obale besnijo veliki valovi. Pomorski strokovnjaki izjavljajo, da ustvarjajo ti valovi znatne težkoče za prevoz z motornimi čolni čez preliv. Ob takem vremenu morejo preko Rokavskega preliva samo veliki parniki ali vojne ladje, dočim bi bil vsak poizkus

prevoza z motornimi čolni zelo tvegano podjetje.

LONDON, 18. sept. Reuter. Po vesteh agencije je divjala včeraj nad Rokavskim prelivom prva jesenska vihra. Tekom noči je dosegel jugozahodnik brzino viharja. Morje je močno razburkano in vremenske razmere so zelo slabe. Lepa vreme zadnjih tednov so zamenjali veliki nallivi, ki so se pričeli v ponedeljek popoldne. Tako vreme je zelo neprimerno za poizkus vdora.

Serrano Suner pri Adolfu Hitlerju

BERLIN, 18. sept. DNB. Včeraj do- ob 11.30 je sprejel vodja Hitler španskega notranjega ministra Serrano Sunerja v navzočnosti nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa. Odposlanca Caudilla je spremljal od hotela »Adlon« do nove kancelarske palače šel protokola, poslanik baron von Doernberg. Španskemu gostu so priredile množice na Wilhelmstraße in na Wilhelm-

platzu velike manifestacije. Sestanek med vodjem države in španskim ministrom je trajal več časa.

BERLIN, 18. sept. DNB. Šef nemške policije Himmler je sprejel včeraj dopoldne španskega notranjega ministra Serrano Sunerja, s katerim je razpravljal o vprašanjih, ki zanimajo Spanijo in Nemčijo.

Churchillovo poročilo v parlamentu

LONDON, 18. sept. Reuter. Včeraj je podal ministrski predsednik Churchill v spodnji zbornici poročilo o zadnjih vojnih dogodkih in povedal, da so Italijani prešli v ofenzivo proti Egiptu. Solam so angleške čete prepustile Italijanom, imajo pa v zaledju zelo močne po-

stojanke. Glede glavnega napada Nemcev na Anglijo je dejal, da ga je treba pričakovati tedaj, ko bodo Nemci smatrali, da je trenutek zanj najugodnejši. Nemci zbirajo še dalje svoje sile za napad, zato morajo biti Angleži stalno pripravljene na obrambo. Anglija ne podcenjuje škode, ki

Pogajanja med Ameriko in Avstralijo

WASHINGTON, 18. sept. DNB. Zunanji minister Hull je izjavil na neko vprašanje o razvoju pogajanj med Zedinjenimi državami, Anglijo in Avstralijo, ki se vodijo v Washingtonu, da gre doslej samo za izmenjavo misli o položaju južnega Pacifika. V tem vprašanju ni bil sprejet še noben obvezen sklep.

Gandhi predsednik vseindijskega kongresa

BOMBAJ, 18. sept. CNP. Vseindijski kongresni odbor je izvolil Mohandasa Gandhija s 192 proti 7 glasovom za predsednika. Vse frakcije kongresa so sprejele Gandhijevo vodstvo, razen komunistov, ki zahtevajo masovno revolucijo in generalno stavko.

NOV ITALIJANSKI NAPAD NA MALTO

NEKJE V ITALIJI, 18. septembra. Stefani. Italijanska letala so napadla aerodrom Tikabu na Malti, ki je bil svojčas eden izmed najvažnejših civilnih letališč v Sredozemskem morju. Uničeno je veliko sovražnih letal ter municijska skladišča. V bitkah sta zrušena dva angleška aviona. Po fotografskih posnetkih se vidi, da je škoda zelo velika.

SPOPAD V FRANCOSKEM MAROKU

TANGER, 18. septembra. CNP. V Casablanci, v francoskem Maroku, je prišlo do spopadov med prištaši vichyske vlade ter prištaši generala de Gaullea. Španske čete so dobile na francoski maroški meji velika pojačenja.

CHAMBERLAIN SE BO UMAKNIL?

LONDON, 18. sept. »Manchester Guardian« piše, da se namerava Chamberlain umakniti iz Churchillove vlade. Njegov odstop je že več kot gotov.

RAZPUŠČEN KOMISARIAT ZA PETROLEJ

BUKAREŠTA, 18. sept. Stefani. Z ukazom, ki je bil davi objavljen, je razpuščen generalni komisariat, za petrolej, ki je bil ustanovljen pred nekaj meseci. Pooblastila, ki jih je imel ta komisariat, so prešla na ministrstvo narodnega gospodarstva.

ODTRGANI BARAŽNI BALONI

KODANJ, 18. septembra. DNB. Okoli 35 do 40 angleških baražnih balonov je burja na Severnem morju prinesla do Jütlanda. Kabli teh balonov so se zapletli v električne napeljave ter jih poškodovani. Sedem balonov je bilo sestreljenih s puškami.

Mariborska napoved: Pretežno jasno in stanovito vreme. Toplota se bo nekoliko dvignila. Včeraj je bila najvišja temperatura 22,1, danes najnižja 7,9, opoldne 22,5.

BORZA. Curih, 18. sept. Devize: Pariz 9.80, London 16.70, Newyork 4.39, Milan 22.17%, Madrid 40, Berlin 157.40, Buenos Aires 103.

Šahovsko prvenstvo SSSR

MOSKVA, 18. sept. Včeraj je bil prost dan. Odigrane so se samo številne prekinjene partije. Izid prekinjenih partij iz 6. kola: Makagonov-Kotov 1/2:1/2, Gerstenfeld-Ragozin 1/2:1/2, Boleslavski-Smislov 1/2:1/2; iz 7. kola Boleslavski-Leveniš 1:0, Keres-Kotov 1:0, Petrov-Rudakovski 1/2:1/2; iz 8. kola Botvinnik-Ragozin 1/2:1/2, z remijem sta končali tudi partiji Rudakovski-Stolberg in Smislov-Leveniš; iz 9. kola Bondarevski-Stolberg 1:0 (partija je bila dolga 93 potez), Boleslavski-Petrov 1:0, Makagonov-Gerstenfeld 1:0, Lilienthal-Lerišev 1:0, Keres-Mikenas 1/2:1/2 in Leveniš-Lisicim 1/2:1/2.

Stanje po 9. kolu: Bondarevski 7, Botvinnik in Makagonov 6 1/2, Keres in Lilienthal 6, Smislov 5 1/2, Ragozin in Stolberg 5 1/2, Boleslavski, Dubinin in Mikenas 4 1/2, Lerišev 4 (1), Petrov 4, Lisicim 3 1/2, Konstantinopolski 3 (1), Leveniš in Panov 3, Gerstenfeld, Kotov in Rudakovski 2 1/2 točke.

Danes zvečer se igra 10. kolo, v katerem igra Botvinnik proti Leriševu, Keres proti Gerstenfeldu in Bondarevski proti Ragozinu.

ji je bila že doslej povzročena, a tudi sama je povzročila sovražniku veliko škodo, zlasti pri pripravah za napad. Iskreno se je zahvalil angleškemu letalcem za njihova junaštva, kakor tudi civilnemu prebivalstvu za vztrajanje. Napadi na kraljevsko palačo le še bolj utrjujejo angleško odpornost. V prvi polovici tega meseca je bilo po nemških bombah ubitih okoli 2000 in ranjenih okoli 8000 civilistov. Napadi bodo v bodoče gotovo še silovitejši, a angleški narod bo prenesel tudi te.

RIM, 18. sept. Stefani. Italijanski listi, zlasti »Il Popolo d'Italia«, naglašajo, da je predsednik angleške vlade izjavil v parlamentu, da se italijansko napredovanje nadaljuje in da je treba pričakovati še nove »dogodke«. Listi pravijo, da je bila ta izjava podana v onem znanem jeziku, v katerem so bile podane tudi podobne izjave ob priliki poraza na Norveškem, ob priliki umika iz Dunkerquea ter poloma v Somaliji. Gre torej za izraze, pravi »Il Popolo d'Italia«, ki prinašajo silam osi sreče.

ZELEZNIŠKA NESREČA NA SVEDSKEM

STOCKHOLM, 18. septembra. DNB. Pri Göteborgu se je zgodila težka železniška nesreča. Devet oseb je mrtvih, 26 pa ranjenih.

IMENOVANJE V ROMUNIJU

BUKAREŠTA, 18. sept. Stefani. Sinoči je bil imenovan za državnega podtajnika za tisk in propagando legionar Zelezne garde Alexander Constan, bivši urednik lista »Buna Vestire«.

V Bolgariji ima moka že 20 let stalno in enako ceno!

Inž. Teržan / Bolgarsko združništvo nam bodi posnemanja vreden zgled!

V Bolgariji je stalna cena moka, ki je enaka že dvajset let! Bolgarsko gospodarsko življenje je preprejeno z združništvom ali kooperativo, kakor to imenujejo Bolgari.

Kooperativa je glavna forma bolgarskega življenja. Celokupna dejavnost, narodno življenje in napredek je vezan na kooperativo. V Bolgariji je nekaj vsakdanjega združna oz. kooperativna stanovanjska hiša, hoteli, restavracije, kooperativne banke in industrije, kooperativna kmetijstva in obrtna proizvodnja in kooperativni sistem v trgovini — zunanji in notranji. Skozi bolgarsko narodno in gospodarsko življenje teče in se pretaka združni duh in vsi stojijo so prežeti z združno socialno ideologijo. V Bolgariji se manifestira pravo in čisto združništvo. Bolgarski človek je s svojo skromnostjo, delavnostjo in energijo nekako izbran za nositelja novega ekonomskega življenja, oličnega v združništvu. Pri vsem težavnem in nezavidljivem vrednem notranjem in zunanjem političnem položaju je bolgarski narod, oprt na zdrav združni duh, prebrodil vse tegobe in koraka srečnejši bodočnosti nasproti.

Bolgarska država je ideologijo združništva priznala i zakonsko i praktično. Iz kooperative črpa država svoje življenjske sokove in svojo ekonomsko, finančno in fiskalno silo in moč. Država deluje roko v roki s kooperativno na usposobljenju bolgarskega gospodarstva v cilju povečanja celokupne proizvodnje za kritje domačih potreb in za poboljšanje proizvodnje za konkurenčno sposobnost na mednarodnem trgu. Bolgarsko blago iztiskuje na svetovnih tržiščih isto vrstno blago ostalih agrarnih držav jugovzhodne Evrope.

Bolgarsko združništvo si je zastavilo veliko nalogo, osvojiti glavne položaje

v področju proizvodnje. V tem leži bodočnost kooperativnega pokreta.

Združništvo je začelo v Bolgariji svojo zmagoslavno pot šele leta 1924. V desetletju 1890—1900 je bilo registriranih komaj 21 zadrug, ki so bile izključno posojilnice in hranilnice. Desetletje 1900 do 1910 je bilo dokaj plodno; osnovanih je bilo 895 zadrug. Desetletje 1910—1920 je bilo razdobje kriz, bojov in puščenj. V tem desetletju je tudi združništvo močno trpelo. Z nastopom in vlado Aleksandra Stambolijskega je združništvo sprejelo novih moči za nov polet. Danes deluje v Bolgariji 5300 zadrug, od katerih je 874 zadrug v mestih s 513.300 člani ter 4426 zadrug po vaseh s 401.000 člani-kmetovalci.

Te številke nam pokažejo sliko šele, ko zvmemo da ima Bolgarija (brez Južne Dobrudže) samo 5657 vasi in 97 mest. Na vsakih 100 vasi odpade 80 zadrug, a v vsakem bolgarskem mestu je po 10 zadrug!

Te številke dokazujejo, da je cela bolgarska država gosto preprežena z združgami, da pa niso to samo zadruge na pa-

pirju, osnovane s propagando, temveč da je bolgarsko združništvo plod življenjskih razmer in življenjskih potreb bolgarskega naroda.

Polovico celokupnega bolgarskega narodnega dohodka teče skozi bolgarski kooperativni sistem: 12 in pol milijarde levov!

Bolgarsko narodno gospodarstvo, ki ga tvorijo mali kmetovalci in obrtniki, ne bi brez združništva tako napredovalo in bi še danes bilo v povojih in ne bi doseglo tako zavidanja vrednega položaja, v katerem je danes. Vršni pa tudi zelo blagodejno vlogo na socialnem in kulturno prosvetnem polju.

Združništvo omogoča ekonomsko slabim doseči ekonomsko blaginjo v združni skupnosti s čim manjšimi žrtvami in naporom. Kooperacija je organiziran pokret ekonomsko slabih, da se odbranijo pred izkoriščanjem ekonomsko močnih, da si osigurajo znosno življenje, mir, bratsko solidarnost in pravičnost.

Nam Jugoslovanom bodi bolgarsko združništvo posnemanja vreden primer!

Ban o ukrepih proti verižništvu

Ban dr. Marko Natlačen je dal za javnost daljšo izjavo o pobijanju brezvestne špekulacije. Iz izjave je razvidno, da v Sloveniji ne bo izdama kaka posebna uredba, temveč bodo oblasti pobijale veriženje in navijanje cen po že veljavnih zakonih. V poštev prihaja predvsem uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, pa tudi čl. 12 a zakona o zaščiti države. Postopek bo kratak in mora sodišče proti onim, katerim bo veriženje, dokazano, razsoditi v treh dneh. Zaplenjene zaloge špekulantov bodo prodane po nizki ceni potrebnim v

dotičnem kraju.

Sklicana bo tudi posebna konferenca zastopnikov vseh delavskih in nameštenskih organizacij iz Slovenije, ki naj bi zagotovile podporo svojih članov pri akcijah upravnih oblasti. Koplčenje zaloga samo na sebi ni prepovedano, celo priporočljivo je. Ne smejo ga pa trgovci izrabljati v verižniške svrhe. Za konfirirane verižnike je določeno bivališče v Starem trgu ob Kolpi v črnomeljškem okraju in drugo v Babnem polju pri Logatcu.

Neutralni Egipt - bojišče sedanje vojne

Po kapitulaciji Francije se je zrušil naenkrat tudi ves zavestni obrambni sistem v Afriki, zlasti ob Sredozemskem morju. Važne francoske pokrajine Maroko, Alžirija, Tunizija in Sirija so bile izločene, in Angležem, ki edini še vojno nadaljujejo, so ostala samo oporišča v Gibraltarju, na Malti, Cipru, v Palestini in Egiptu. Egipt sam je sicer samostojna kraljevina, je pa z Anglijo v pogodbenem razmerju, po katerem imajo Angleži pravico vzdrževati tam svojo vojsko. Zaradi svoje izredno važne lege je tako najvažnejše angleško oporišče na Sredozemlju, in načrti Italijanov, da osvoje najprej Egipt, so popolnoma razumljivi in je le čudno, da svojega napada že prej niso pričeli.

Egipt je po svoji površini ogromna pokrajina, saj meri skoraj milijon kvadratnih kilometrov (točno 994.300), ima pa samo nekaj nad 14 milijonov prebivalcev, ki govore večinoma arabski, pripadajo pa različnim plemenom: Arabcem, Felahom, Koptom, Berberom, Beduinom in meščancem. Večjega razmaha prebivalstva ne dovoljuje puščavski značaj ozemlja. Samo tik ob veletoku Nilu in v ozemlju njegove delte je zemlja rodovitna, pa tudi le zaradi umetnega namakanja. Tam pa je tudi prebivalstvo silno gosto; ponekod je nad 300 ljudi na kvadratnem kilometru. Ta gostota je omogočila, da so se razvila v sicer na prebivalstvu revnem Egiptu velemesta, kakor je n. pr. prestolnica Kahira (tako se imenuje mesto v resnici, kajti Kairo je le italijanski oblika, iz katere so nastale potem tudi francoska, angleška in nemška) z 1.200.000 in glavna luka Aleksandrija s skoraj 600.000 prebivalci. Dežela je važna žitnica, prideluje pa tudi veliko bombaža in drugih industrijskih ter živilskih produktov. Zemlja daje mangan in fosfate. Nad milijon ima ovc, a malo manj goveda, skoraj izključno le bivolske pasme. Egiptska trgovinska mornarica ima 34 milijonov registrskih ton.

Egipt je ena najstarejših kulturnih dežel na svetu, saj sega ustanovitve prve egiptovske države daleč v leto 4241.

pred Kristom, in se torej more ponašati s 6181letno zgodovino. 4211 let po ustanovitvi egiptovske države, l. 30. pr. Kr., je postal Egipt rimska provinca, l. 382. po Kr. je pripadel vzhodnemu rimskemu cesarstvu, Bizantu, v 16. stoletju je pa postal del osmanskega imperija. V letih 1799—1800. je doživel Napoleonove vpade, l. 1873. se je osvobodil turške nadvlade, toda zašel je v francosko-angleško odvisnost. L. 1904. je postal angleški protektorat, l. 1922. pa samostojna kraljevina pod žezlom kralja Fuada, kateremu je nedavno sledil Faruk I.

Anglija je priznala samostojnost Egipta samo pod pogojem, da ji ta da posebne pravice glede obrambe pred zunanjo nevarnostjo, saj je Egipt v posesti Sueskega prekopa, predstavlja vrata v angleško-egiptski Sudan in pot v Palestino. Po tej pogodbi more Anglija v Egiptu neovirano vzdrževati svojo vojsko in vo-

diti vojne operacije, ne da bi bilo potrebno, da sodeluje pri teh akcijah tudi Egipt s svojo vojsko. Zato je tudi bilo mogoče, da je Egipt ostal v sedanji vojni med Anglijo in Italijo nevtralen, čeprav je neposredno, celo najvažnejše bojišče med četami obeh velesil. Vendar se za kulisami te nevtralnosti bije oster politični in diplomatski boj. Na eni strani pritiskajo na Egipt Angleži, da bi se postavil na njihovo stran, na drugi pa ga snubijo Italijani, naj bi se upr Angležem in se postavil na italijansko stran.

Pred nekaj tedni je izjavil egiptski ministrski predsednik, da bo Egipt ostal samo tako dolgo nevtralen, dokler Italijani ne bodo napadli neposredno njegovega ozemlja. V tem primeru se bo egiptska vojska postavila takoj na stran angleške. Sedaj, ko so Italijani zares že vkorakali na egiptsko ozemlje in zasedli

mesto Sollum in okolico, smo slišali iz Kahire drugačne glasove: ta mali vdor še ne pomeni povoda za opustitev egiptovske nevtralnosti, in tudi če bi Italijani še dalje korakali, bo Egipt ostal nevtralen. Šele v primeru, ako bi Italijani ogražali sam samostojni obstoj Egipta kot takega, bo Egipt svoje stališče spremenil. Ta razlaga je torej taka, da se Egipt lahko izmika vojni napovedi Italiji dokler se hoče, tudi do primera vkorakanja italijanske vojske v samo Kahiro. Iz tega sledi, da je zmagala v Egiptu protivojna struja.

Kljub temu Egiptu strahote vojne ne bodo prizanešene, kajti vse kaže, da bo postal eno najhujših bojišč sedanje vojne.

„Der Angriff“ o selitvi besarabskih Nemcev

»Der Angriff« prinaša pod naslovom »Nova selitev narodov« daljši članek, v katerem piše med drugim:

»V usodepolnih dnevih in mesecih, ko gleda ves nemški narod z zaupanjem na vodjo in njegovo zmagovito obrambno moč, se vrši sedaj na skrajnem vzhodu Evrope zgodovinsko dejanje, katerega veličino in pomen današnja generacija komaj oceni v vsej dalekosežnosti. 120.000 Nemcev se je odzvalo klicu vodje in zapuša domovino, ki so jo nekoč njihovi predniki civilizirali v rekah znova in često tudi s krvjo. Pripadnost k narodu zmaguje nad večno ljubeznijo do domovine. 120.000 Nemcev zapuša svojo grudo samo zategadelj, ker poslušajo glas svoje krvi, ki je bila nemška in ki mora nemška tudi ostati.«

Članek nato poudarja, da se ti Nemci vračajo iz države, ki ne živi v vojnem stanju, domov v državo, ki bje boj za biti ali ne biti. Vedo, da jih v začetku pričakuje neizvestnost in da radi vojnih ukrepov ne bo mogoče postaviti vsakega na pravo mesto. Vedo tudi to, da v Nemčiji ne tečeta med in mleko. Njihov sklep pa je olajšalo trdno upanje, da bodo v Reichu sprejeti z odprtimi rokami.

V domovino se vrača 5000 Nemcev iz Bukovine. V Bukovini so živeli že 150 let. Tudi tu so imeli svoje organizacije, šole, združenja, knjigarne in banke. Prvi naseljenci so bili kmetje, administrativni uradniki, učitelji in obrtniki, ki so prišli iz Švabskega. Za njimi so prišli kmetje in gozdarji iz Češke in Moravske, iz avstrijske Galicije in Banata. Središče nemških naselbin so bile Černovice, ki so postale najvzhodnejše nemško univerzitetno mesto.

»Mi Nemci v Reichu se lahko radujemo velike narodne moči, ki je tudi v tej selitvi ljudstva v domovino prednikov, v selitvi, za katero je dal vzpodbudo sam fuhrer. Nad Evropo sije srečna zvezda. S tem bo za vedno rešena težkih narodno-političnih sporov.«

200 LET ZA PORUŠENJE LONDONA!

Neki Anglež je izračunal, da bi moralo 300 letal nepretrgoma 24 ur na dan bombardirati London 200 let, da bi bil do tal porušen.

Kultura

Ob petdesetletnici Franceta Bevka

Včeraj je poteklo 50 let, kar se je v Zahojci v Soški dolini rodil najplodovitejši slovenski pisatelj, France Bevk. S 60 knjigami, ki jih je že doslej napisal in izdal, je po kvantiteti daleč prehitel sicer tudi izredno plodnega Ivana Cankarja. Mnogi so trdili, da je zaradi kvantitete trpela kvaliteta Bevkovih del, vendar bi moglo to veljati le povprečno, kajti med Bevkovimi novelami, povestmi in romani so umetnine, ki jih bo po vsej njihovi vrednosti ocenila in dostojno priznala komaj bodočnost. Saj je značilno, da so prevodi nekaterih njegovih del v tuje jezike vzbudili v tujini odkritosrčno zanimanje in izredno priznanje.

Kljub vsej tej veliki plodovitosti in mnogim delom resnične kvalitete, Bevk ni dosegel v naši literarni javnosti tistega položaja, ki bi mu po vsej pravici pripadal. Koliko več besede smo slišali v teh zadnjih 20. letih o mnogih naših leposlovcih, ki daleč zaostajajo za pomemb-

nostjo Franceta Bevka! Morda je temu krivo to, da živi jubilat ločeno od našega slovenskega osredja, tam doli v deželi, ki ga je rodila in navdihnila za vse, kar je in še bo ustvaril? Bevk se ni poslovlil od Gorice, kjer je kot mlad učiteljski stopil pred desetletji prvič v stik s širšim svetom.

Bevk je pričel pisati že s 16. letom. Po končanem učiteljsku v Gorici je nekaj let učiteljeval po deželi, nato pa se je ves posvetil pisateljevanju in publicistiki ter živi sedaj samo kot pisatelj. Njegove pesmi, črtice, novele, povesti, romane in mladinske spise nahajamo v vseh slovenskih revijah, koledarjih, knjižnicah itd., samostojno pa izhajajo v knjigah v Gorici, Trstu, Ljubljani itd. Snovi svojih del zajema iz kmečkega življenja svoje rodne dežele, iz njene preteklosti in iz meščanskega okolja. V tem oziru je izredno mnogostranski in se kljub tako ogromni obilici del motivno ne ponavlja.

Preveč bi bilo naštevati knjige ali celo dela, ki jih je Bevk doslej napisal, od prvih pesmi do zadnjih romanov. Naj omenimo samo nekaj najpomembnejših, kakor so njegovi romani »Znamenja na nebu«, »Človek proti človeku«, »Smrt pred hišo«, »Vedomec«, »Železna kača«, »V zablodah«, »In sonce je obstalo«, »Človek brez krmike«, dalje kmečke povesti »Hiša v strugi«, »Kresna noč«, »Vihar«, »Žerjavi«, »Stražni ognji«, »Pravica do življenja« itd. Velik uspeh je doseglo zlasti eno izmed njegovih pod psevdonom izdanih del.

Bevk je napisal tudi nekaj odrskih del. Dve smo videli celo že v našem mariborskem gledališču: »Kajna« in nedavno »Partijo šaha«. Mimo tega se je Bevk na svojih mnogih potovanjih po Jugoslaviji in ostalem svetu že ponovno ustavil tudi v Mariboru.

Ker je prav v zadnjem času njegova pisateljska sila še bolj dozorela, smo trdno prepričani, da petdesetletnica življenja za Bevka ne pomeni zaključek umetniškega ustvarjanja, ampak samo postajo za še nadaljnjo plodno pot navzgor, proti rekordu stote knjige! -r-

Maribor

Prevelike rezervne zaloge povzročajo draginjo

»Večernik« je toplo pozdravil ukrep mestnega tržnega nadzorstva, da so se na našem trgu cene krompirja maksimirale z din 1.60. Gotovo je bila namera, ki je diktirala ukrep mestnega trž. nadzorstva, dobra, vsega uvaževanja vredna. Toda poglejmo efekt tega ukrepa? Na živilskem trgu je na mah zmanjkalo krompirja. Vidimo ga samo še tu pa tam v kupčkih po 3 komade za 1 din. Čemu naj bi ga kmetje tudi dovažali v Maribor in prodajali na trgu po 1.60, ko pa ga doma lahko dražje prodajo. Razni prekupčevalci pokupujejo krompir na deželi, da ga bodo potem lahko za drag denar naprej prodajali. Tudi v mesto, kajti cena krompirja je maksimirana samo na trgu, kamor hodijo reveži kupovat. Drugače je, če si kdo naroči cele vozove na dom. Saj so v času, ko je na

trgu uvedeno maksimiranje, celo javne ustanove, kakor bolnišnica, kaznilnica itd. kupile od kmetov krompir po višji ceni samo, da si ga zasigurajo. Kakšen pomen ima potem sicer dobro namerni ukrep mestnega tržnega nadzorstva? Samo ta, da reveži, ki ne morejo naročiti cele vozove krompirja, ne bodo sploh mogli kupiti krompirja, te najvažnejše hrane za siromašne sloje, iz enostavnega razloga, ker ga kmet na mariborski trg ne bo pripeljal.

Tu so potrebni splošnejši ukrepi, za izdajo katerih ni kompetentno mesto, marveč banovina in država. Vsakomur je treba zasigurati nanj odpadajočo kvoto po zmoglivi ceni! Isto bi se moralo ukreniti pri drugih važnih življenjskih potrebščinah in ne bi bilo več nervoznosti, ki je zavlada med konsumenti v

strahu, da pri teh neurejenih razmerah sploh ne bo mogoče dobiti potrebnega živeža za prehranjevanje družine. Mnogo je že zamujenega, toda ne še vse. — Konfiscirajo naj se vse rezervne zaloge ne le pri trgovcih, marveč tudi pri privatnikih! Baš rezervne zaloge, ki so si jih lahko ustvarili je premožnejši, so povzročile pomanjkanje na živilskem trgu in v zvezi s tem draginjo, zato je treba to zlo pri koreninah iztrebiti. Če že moramo trpeti, trpimo vsi — breme bomo tako lažje prenašali. Gotovo je, da bi že to dejstvo, zabrana rezervnih zalog, položaj znatno omililo. V vsakem primeru pa bi se moral razpoložljiv živež vsakomur v enaki meri zagotoviti. Skrajni čas je, da se stvar zagrabi pri jedru in temeljito reši, ako počemo, da bomo v bogati Jugoslaviji od gladu umirali. A. B.

Za 4 milijone usnja zaplenjenega

Včeraj smo poročali, da se je v Mariboru nenadoma podražilo usnje za 150%, poleg tega pa ga je primankovalo. Z usnjem se je razvilo pravo verižništvo. Prihajali so Židje iz Zagreba in drugod ter pokupili cele zaloge.

Organi mestne občine so pri kontroliranju zalog raznega blaga v Mariboru doživeli veliko presenečenje. Pri pregledovanju mariborskih trgovin in skladišč so prišli tudi v bivšo tovarno usnja v Kopaljski ulici, lasti znanega mariborskega bogataša Valterja Halbertha. Tovarna je že 4 let zaprta. Kljub temu pa so našli organi v njej ogromno zalogo usnja, ki je ocenjena na preko 4 milijone din. Seveda je mestno poglavarstvo v Mariboru takoj izdalo odlok o zaplenitvi tega usnja, lastnika Halbertha pa ovadilo sodišču. Pravijo, da ga bodo poslali na prisilno bivanje. Morda bo ta zaplenitev imela za posledico pocenitev usnja, ker ga bo sedaj za mariborske potrebe spet dovolj.

Upamo, da se vsaj v takem primeru

skrajne nesocialnosti ne bodo našli zopet kakšni mariborski intervenienti, ki bodo skušali stvar speljati na slepi tir z zavijanjem pravnih pojmov. Opozorjamo na današnjo banovo izjavo o špekulantih ter na energično akcijo, ki jo je po zgledu hrvatske banovine, ki deportira take krvose ljudske družbe v pasivne kraje, začela včeraj tudi naša banovina, ko je odkrila pri ljubljanskem trgovcu z moko Schnablu velike zaloge ter ga poslala v Kočevje. Težka roka pravice naj zadene vse špekulante, ki v sedanjih časih izrabljajo prilike, da umetno navijajo cene. V drugih državah so nam znani primeri, kako se obračuna s takimi kreaturami: napravijo jih za vedno neškodljive! Kraljevska vlada je začela energično akcijo za pobijanje nesocialnega špekuliranja in prvi uspehi se že kažejo!

Kot smo obveščeni, je industrijec Halberth, ki mu je zanesljivo grozila konfiskacija, našel priliko, da je z avtomobilom neznan kam pobegnil.

Krojaški pomočniki grozijo s stavko

Iz vrst krojaških pomočnikov smo prejeli ta-le dopis: Sinoči so se sestali pri »Orlu« zastopniki krojaških mojstrov in pomočnikov ter razpravljali o kolektivni pogodbi. Po obojestranskih debatah so deč je stavka neizogibna. Ali se res ne dá tako pereče vprašanje rešiti brez stavke? Saj so zahteve pomočnikov z ozirom na neznosno draginjo skromne, ko zahtevajo za prvorazredno delavnico in najboljšo kvalificirane komaj 7 din na uro, za ostale delavnice in pomočnike pa znatno manj, t. j. od 3.25 din naprej. Tudi zahteva po 9 urnem delovniku je socialno pravična. Zadnji čas je, da se

zajezi razpasla nelojalna konkurenca, ki se večinoma vali na pleča pomočnika. Posledica tega je ogromno število šušmarjev in šušmaric, ki uničujoče škodujejo mojstrom in pomočnikom. Če bi se pomočnikom v enakomernem delovnem času plačalo kakor se spodobi in kakor zaslužijo, tudi šušmarjenja ne bi bilo. Zakaj pa imamo obrtna oblastva in sodišča? Potrebno je zlasti obojestransko spoštovanje zakonov in uredb ter malo bolj socialno gledanje na šibkejša, pa bodo brez stavk vsi spori mirno urejeni. A. L.

Pomoč delavstvu v stiski

Tovarnar g. Mauthner, lastnik Mariborske tekstilne tvornice, je izjavil delavskim zaupnikom, da bo dobil vsak delavec v njegovi tovarni brezplačno 45 kg moke, 12 kg masti in povišico urne mezde za 50 par. Kakor znano, bodo oženjeni delavci v omenjeni tovarni dobili še večje količine živil. To socialno

gesto mariborskega veleindustrijca je treba toplo pozdraviti, ker bo s tem delavstvu zlasti v sedanji krizi zelo pomagano. Priporočali bi, da bi tudi ostali industrijci posnemali ta plemeniti zgled pa bi bilo na mah konec negotovanja tekstilnega delavstva.

ditvi vojaške obveznosti in npravstveno spričevalo.

m. Tiskarski skrat nam je včeraj v članku studenškega Sokola spremenil ime režiserja. Glasiti bi se moralo: »Pod režijo Korčija« in ne Koviča.

m. Lep jubilej godbenika. V soboto je praznoval 45-letnico, odkar igra na harmoniko, vedno veselil 63-letni Ivan Rutardt iz Studencev. Posebno je treba omeniti, da je jubilat samouk ter da igra tudi vse najnovejše komade. Omenjeni sedaj že precej let igra pri splošno znani »Pohorski godbi« iz Studencev. Da jubilanta počastijo, so vsi godbeniki iz Studencev priredili družaben večer, na katerem so mu izročili krasno izdelano diplomu.

DOSPEDI KLOBUKI NAJNOVEJŠIH OBLIK PRI A. HEDŽETU, MARIBOR

m. Gostovanje gđe. Udovičeve v »Sv. Antončku«. Ker je bila od več strani izražena želja, da bi gostovala gđe. Udovičeva v »Sv. Antončku«, se je uprava z njo pogodila za to gostovanje. Gledališki abonenti se opozorjajo, da dobijo tudi to gostovanje v abonmanu.

BETONSKA CESTA MARIBOR—FRAM

Zaradi pomanjkanja asfalta je gradbeno ministrstvo odredilo, da se cesta Maribor—Fram betonira. Ta odlok je naša javnost toplo pozdravila, ker bo beton gotovo bolj trpežen kakor pa asfalt, ki ga je treba vedno popravljati. Gradnja gaste lepo napreduje. Pri delih je zaposlenih 130 delavcev, ki dobivajo po 4 din na uro.

ZAKAJ NI V STUDENCIH ENOTNE MOKE?

Vedno slišimo in čitamo v časopisih o enotni moki, ki da je sedaj v dovoljni količini na razpolago trgovcem. Studenški trgovci pa je do sedaj še niso mogli dobiti ter so brez enotne moke. Odgovorni činitelji naj uredijo to kočljivo zadevo in poskrbijo za dobavo enotne moke tudi za manjše trgovce v Studencih!

Solske knjige • Tiskovna zadruga

* Ruščino po najmodernejši in najlažji metodi poučujeta v tečaju istočasno Rusinja ga. D'Acaro in prof. Sedivy. Prijave v knjigarni Koren, Gosposka 9. Mesečno 30 din.

* Slovenski avtoklub, motosekcija Maribor, priredi 22. sept. ob 11.30 (v slučaju slabega vremena 29. sept.) veliko medklubsko motociklistično in avtomobilsko dirko na dirkališču Tezno. Starajo najboljši dirkači iz vseh krajev Jugoslavije. Predprodaja vstopnic pri »Putniku«. Od 13. ure naprej avtobusi na razpolago.

m. Nočna lekarniška služba od 12. do vključno 20. t. m.: lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova c. 1, tel. 21-79.

Kino

* Grajski kino. Danes sijajna vesela komedija »Pevec zapeljivec«. Johannes Heesters, Marija Tasnady, Paul Kemp, Theo Lingens.

* Union-kino. Srečo in četrtek senzacionalni originalni poljski film »Strah ulice«.

* Esplanade-kino. Velefilm »Hotel Imperial«. Krasna globoka vsebina, petje donskih kozakov. Isa Miranda, Ray Milland, Ernst Verebes.

»Kitajka« iz Šibenika v Mariboru

Sedanja vojna je hudo prizadela artistično življenje. Naša zabavišča so redno angažirala poleg domačih tudi odlične tuje artiste-umetnike. Sedaj pa je tem onemogočeno delo v naši državi, ker jim njihove domovinske oblasti ne dajo potrebnih dovoljenj. Kljub temu pa si domača zabavišča prizadevajo nuditi svojim gostom najboljši spored z domačimi artisti. Med temi je tudi Kino-kavarna v Mariboru, ki jo vodi priznani strokovnjak direktor g. Robč. Njegova zasluga je, da v Kino-kavarni nastopa sedaj »Kitajka« iz Šibenika mademoiselle Rassy-Dumica Vestičeva.

Večer za večerom se občinstvo v kavarni divi neverjetnim eksperimentom, ki predstavljajo višek artistične umetnosti in tehnike. Krozniki, evetlične vaze, žoge, klobuk, razne palčice in sto drugih stvari pleše v njenih rokah kakor jim umetnica »žvižga«. Vsem njenim rekvizitom zna dati naša »Kitajka« življenje in pričarati gledalcem čudežne pleše kroznikov in žog

Njene spretno roke nudijo čudeže sodobne ekvilibristike, ki je doma samo v deželi večnega sonca, na Kitajskem.

Mademoiselle Rassy je že kot deklica hotela biti artistka. Šele 15 let stara je pobegnila iz Šibenika, kjer ji je tekla zibelka, in odšla v širni svet. Pridružila se je neki artistični skupini in križarila po Jugoslaviji ter prispela celo v Pariz. Brez kakršnih koli priporočil je vstopila v filmski atelje, ker je hotela postati filmska igralka. Uspela je in nastopila v nekaterih manjših vlogah. V istem ateljeju se je seznanila tudi s Kitajcem Okadom, ki je bil zaposlen pri filmu kot nenadkrijiv umetnik na polju ekvilibristike. Ker je cenila njegovo umetnost, se je z njim sprjateljela in ga globoko spoštovale. Kasneje ga je celo vzljubila kljub temu, mu, da je bil Okado 40 let starejši od nje. Sledila je poroka. Rassy ima tudi sina,

ki sedaj študira na šibeniški gimnaziji.

Stari Okado je pešal in njegovo življenje se je bližalo koncu. Ker jo je zelo ljubil, ji je na smrtni postelji odkril skrivnosti svoje umetnosti. Uril jo je v vseh podrobnostih ekvilibristike in postala je umetnica, da celo nenadkrijljiva umetnica v Evropi. Po smrti svojega moža je potovala po Evropi in nastopala v najelitnejših zabaviščih, kjer je bila glavna atrakcija. Vojna vihra jo je pregnala domov. Toda ni mirovala. Rassy potuje in zabava občinstvo s svojimi čudežnimi eksperimenti, njeni srce pa je daleč od tod — v Šibeniku pri sinu, ki se pripravljala na lepše življenje, kakor pa je življenje bednega artista.

Tudi v Mariboru doživlja velike uspehe, ki služijo v ponos in priznanje ravnateljstvu Kino-kavarne, kjer ostane umetnica še kratak čas.

Zanimivosti

Prometna nezgoda done Isabelle

Veliko iznenadenje je bila za Lizbono prometna nesreča, ki jo je doživela lepa dona Isabella. Ko se je telefonsko razgovarjala s svojim zaročencem v javni govorilnici ob zelo prometni cesti, je pridrvel avtomobil ter trčil v telefonsko celico. Razbil je steklena vrata in poškodoval tudi Isabello, dočim je ostal mladi vozač nepoškodovan. Ta je takoj naložil lepo Portugalko in jo zapeljal k zdravniku. Temu presenečenju se je kmalu pri-

družilo še drugo, večje. Nepredvidni vozač je bil Isabelli tako všeč, da je razdrla zaroko in se zaročila z avtomobilistom, ki jo je poškodoval. Prvi zaročenec je v ljubosumnosti izgubil glavo ter streljal na nezvesto lepoticu, ki je k sreči odnesla zdravo kožo. Dočim je dobil drugi zaročenec le manjšo denarno kaznen zaradi prometne nesreče, je moral prvi zaradi poskušenege umora done Isabelle v zapor.

Čez noč postal milijonar

Skoraj vsi ameriški časniki so objavili vest o srečnem slučaju, ki se je pripetil nekemu 55letnemu nezaposlenemu delavcu. Golemu slučaju se ima zahvaliti, da je zvedel, da je preko noči postal milijonar.

Klativitez je že več let živel v največji revščini v neki predmestni šupi v San Franciscu. Preživljal se je s podporo, ki jo je dobival od Združenja nezaposlenih delavcev in od beračenja.

Nekega dne se je lačen in raztrgan sprehajal po parku. Kar je zagledal na klopi kos raztrganega časnika. Čeprav ni rad čital, je vendar vzel dnevnik v roke in ga pričel pregledovati. Hipoma mu

zastane dih. Med malimi oglasi je videl poziv nekega notarja, ki išče človeka njegovega imena. Ta naj bi se v nujni zadevi takoj zgledal v njegovi pisarni.

Še isti dan je napisal notarju pismo, v katerem mu je sporočil, da zaradi revščine ne zmore denarja za vlak in da se zaradi tega ne bo mogel zgledati pri njem. Po enem tednu potrka nekdo na vrata njegove šupe. Vstopil je častljiv možakar z zlatimi naočniki. Prijazno mu je stisnil desnico ter mu čestital: njegova bogata teta mu je namreč zapustila tri milijone dolarjev. Odslej je bilo konec bednega življenja. Kupil si je hišo in avto ter postal izvošček.

Napredek poljedelstva v SSSR

Agrarno vprašanje se je reševalo v Rusiji že pred revolucijo. L. 1861 je dal Aleksander II. kmetu sicer osebno svobodo, vendar je zemlja še nadalje ostala v rokah plemičev, 27.699 teh je posedovalo 70 mil. ha najboljše zemlje, a 11 mil. kmetovskih družin skoraj ravno toliko, toda najslabšo. Zaradi tega je bil kmet prisiljen jemati zemljo v zakup. Zakupnina je bila čisto večja od dohodkov. Tako je bila lakota stalen gost v kmetovskih hišah. Skratka, mala kmetstva posest je propadala, število proletariata se je večalo. V letih 1905—1906 so kmetovskimi nemiri pritegnili po 50% vseh kmetov.

Sovjetska vlada je predvsem vložila napore v to, da zgradi industrijo gospodarskih strojev. L. 1929. v ogromnem številu snujajo kolhoze. V začetku 1921. je bilo v kolhozih le 1% kmetovskih gospodarstev, l. 1930. 23,6%, a l. 1938. že 93,5%. Tako se je v drugi petletki skoraj popolnoma dovršila kolektivizacija. 1928. l. je bilo 33.000 kolhozov, 1938. pa 242.200.

To je pretvorilo SSSR v največjo in najproduktivnejšo poljedelsko državo sveta. Kolhozi razpolagajo s preko 7000 strojno-traktorskih postaj s 600.000 traktorji, 200.000 tovornimi avtomobili in okoli 10.000 navadnimi. Traktor 15 HP obdela v USA povprečno 90 ha, v SSSR 470 ha. Celokupna žetev je l. 1937. znašala preko 6,8 milijard pudov žitaric (1 pud = 16,3 kg). V Tadžikistanu je v preteklem letu 160.000 kolhozov s 3000 inženirji in tehniko zgradilo v 45 dneh 270 km dolg kanal, globok okoli 4, a širok okoli 25 m.

Poljedelskih strokovnjakov je bilo v kolhozih l. 1938.: agronomov 16.113, od

tega 4,8% -žen, specialistov za moljenje 422.815 (same žene) in zootehnikov 5643, od tega 17,5% -žen.

Na strojno traktorskih postajah je bilo 1937: mehanikov 29.779, šoferjev 56.079 in traktoristov 685.016.

Žene so pri poljedelstvu v velikem številu udeležene. Po statistiki l. 1937. odpade na žene 30,7% delovnih dni v kolhozih.

Denarni dohodek kolhozov je znašal l. 1932. 4,6 milijarde rubljev, a 1937. 14,2 milijarde.

Znani učenjaki in strokovnjaki pa poljedelstvo: Mičurin, Vavilov, Karpečenko in drugi skrbje za procvit poljedelstva. Mičurin, katerega so v carski Rusiji zasmehovali, je dosegel s svojim načinom križanja vrst velike uspehe. Znano je sadje katero dozoreva v hladnih predelih.

— Vaš bodoči mož bo majhen, blond, z modrimi očmi in lepim premoženjem, prerokuje vedeževalka na karte.

— Zelo lepo. Toda, kaj pa naj storim s sedanjim možem?

Skrivnostno ognjeniško jezero Chala

V gorovju Kilimandžaro v Afriki žive še predpotopni kuščarji

Vulkanska jezera so posebnost, ki je Evropa ne pozna, nahajamo jih pa na drugih celinah, zlasti v Ameriki in Afriki. Nastala so na ta način, da se je v ugaslih žrelah ognjenikov nabrala voda. Nekatera teh jezer so zelo velika, druga pa prav majhna. Prav tako je v nekaterih voda še vroča, v drugih pa hladna, kakor je pač žrelo, v katerem so nastala, že popolnoma ugasla ali pa vsaj deloma še deluje. Na Madagaskarju je južno od Fianarantsoje več ugaslih ognjeniških žrel napolnjenih z vodo in v teh jezerih, ki niso posebno velika, žive kajmani, prakrokodili. Kako so prišli v ta ognjeniška jezera na vrhu gor? To je vprašanje, na katero naravoslovci še ne vejo odgovora.

Nekatera takih ognjeniških jezer so sploh še vedno skrivnost. Največja skrivnost je pa nedvomno jezero Chala v gorovju Kilimandžaro v Afriki. Kilimandžaro je mogočen gorski masiv v vzhodnem osrčju Afrike. Njegova glavna vrhova, Kibo in Mavensi, segata prvi 6010 in drugi 5355 m visoko in sta pokrita z ledeniki. To sta najvišji točki vse črne celine. Več ognjeniških jezer tega gorovja je bilo že pred desetletji preiskanih, dasi to ni bilo tako lahko. Prvič je potovanje po tem odljudnem gorovju že samo na sebi težavno, saj ni nikjer nobene poti, da, še steze ne, kajti domačini se teh samot od nekda ogibljejo. V ognjeniških jezerih, zlasti v vročih, iz katerih se še dviga sopara, žive po njihovem prepričanju

zli duhovi, katerih se neznansko boje. Nihče jih ne more pregovoriti, da bi spremljali raziskovalca do teh jezer, nekateri pa groze s smrtjo tudi tujcem, ki bi hoteli »motiti zle duhove«, ki bi se potem maščevali nad vso pokrajino.

Prav v tej prazni veri so obstajale doslej vse glavne težave pri poizkusih za raziskovanje jezera Chala, ki je največje, a tudi najbolj odljudno od vseh takih jezer v gorovju Kilimandžaro. Vsa prizadevanja, doseči to skrivnostno jezero, ki je bilo dolgo znano samo po pripovedovanju domačinov, so ostala desetletja zaman. Šele Američanu J. Thompsonu se je pred leti posrečilo pregovoriti skupino domačinov, da so ga peljali kot vodniki in nosači do roba ognjeniškega žrela, v katerega ogromni globini leži jezero samo. Premagati je moral velike napore, preden je dosegel rob žrela, od koder je zagledal jezero. Toda dalje ni smel. Domači spremljevalci so mu zagrozili s smrtjo, če napravi le še korak dalje v žrelo. Zli duhovi bi se tedaj prebudili in umičili vse življenje naokoli. Thompson se je moral tako vrniti, ne da bi dosegel jezero, katero je smel videti le od daleč.

Letos se je podala na pot iskanja tega skrivnostnega jezera Chala plezalka Gertruda Sheldonova iz Bostona. Njej se je končno posrečilo najti skupino domačih vodnikov in nosačev, ki so se dali pregovoriti in ji niso le dovolili dostopa do jezera, ampak so jo celo še sami tja spremlili. Sheldonova pravi, da je bila ta tura

ci načrte vedno s seboj in zato je poskrbljeno s posebno iznajdbo, ki je pa čisto enostavna: načrte nosijo stalno s seboj v podlogi klobuka. V Londonu vidite sedaj zanimivo sliko. Kakor hitro zapiskajo sirene, beže ljudje s klobuki v roki proti zakloniščem, katerih vhodi so začrtani na načrtih. Karte so narejene v fosforescirajočih barvah, da so vidne tudi ponoči. Hudomušneži, ki ne izpregledajo ničesar, pravijo, da je to najboljši sredstvo proti pozabljanju klobukov.

To je vse, kar vemo doslej o tem skrivnostnem afriškem ognjeniškem jezeru. Zanimanje zanj je sedaj še naraslo in organizirajo se že nove znanstvene odprave, ki pojdejo raziskovat pokrajino, vodo, favno in floro jezera Chala v gorovju mogočnega velikana Kilimandžara.

Zrebanje I. razreda 41. kola državne razredne loterije

11. OKTOBRA 1940

42.000 dobitkov in 7 premij

v znesku (okroglo)

65,000.000 din

Dobitki od 2,000.000.— 500.000.— 200.000.—
1,000.000.— 300.000.— 100.000.— itd.

Cena srečke:

1/3 srečka
din 200.-

1/2 srečke
din 100.-

3/4 srečke
din 50.-

Strogo solidno poslovanje!

GLAVNA KOLEKTURA DRZ. RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN I DRUG

ILICA 15 ZAGREB GAJEVA 7

Načrt mesta v klobuku

Pri obrambi pred letalskimi napadi je važno, da se prebivalci hitro poskrijejo v zaklonišča. V Londonu, ki zavzema površino cele države, to ni tako lahko. Londončan iz enega okraja prav nič ne pozna razmer v drugem. Prav zato bi tudi težko našel kako zaklonišče, če bi ga dohitel letalski napad izven njegovega okraja. Protiletalska obramba Londona je zato uvedla zanimiv pripomoček. Izdelali so posebne karte, na katerih so začrtani vhodi v vsa londonska zaklonišča. Seveda je važno, da imajo prebival-

ci načrte vedno s seboj in zato je poskrbljeno s posebno iznajdbo, ki je pa čisto enostavna: načrte nosijo stalno s seboj v podlogi klobuka. V Londonu vidite sedaj zanimivo sliko. Kakor hitro zapiskajo sirene, beže ljudje s klobuki v roki proti zakloniščem, katerih vhodi so začrtani na načrtih. Karte so narejene v fosforescirajočih barvah, da so vidne tudi ponoči. Hudomušneži, ki ne izpregledajo ničesar, pravijo, da je to najboljši sredstvo proti pozabljanju klobukov.

Neznani junaki dosedanje letalske vojne

»Toda, gospod državni tožilec, obravnil ste mi vendar, naj pridem k obravnavi v svoji najmikavnejši obleki!«

Novice

Položaj delavstva in nameščentstva v luči statistike

Glavna možnost za izhod iz stiske so velika javna dela

Industrija je hrbtenica modernega gospodarstva. Delavstvo in nameščentstvo v industriji in njegov socialen položaj sta pa prav zato za celotno življenje narodov iste važnosti, kot industrija za celotno gospodarstvo. V časih važnih svetovnih preobratov je zato za nas izredne važnosti položaj naše industrije in industrijskega delavstva in nameščentstva. Ne da bi s tem zajeli to vprašanje v celoti, se ga bomo samo dotaknili v zvezi s podatki naših socialnih zavarovanj.

Po podatkih SUZOR-ja za prvo polletje 1940 je bilo v Jugoslaviji 760.990 delavcev in nameščencev (m. 556.048, ž. 204.942). Porast zaposlenosti od maja t. l. znaša 6423, od junija 1939 pa 9729 ali 1.30%; pri moških 975 ali 0.18%, pri ženskah 8754 ali 4.46%. Od junija 1938 znaša porast 919 zavarovancev. V dravski banovini je bilo 1940 junija 119.310 ali 15.68% (m. 78.201 ali 65.54%, ž. 41.109 ali 34.46%). V dravski banovini znaša napredek od maja 609 članov ali 0.51% (na Hrvaškem 0.29%, na ostalem področju 1.28%).

Največji absolutni porast od junija 1939 izkazuje zaposlenost pri gradnji cest, železnic in vodnih naprav (10.419 ali 21.85%), pri kovinski in strojni (4.431) in pri tobačni industriji (3419 ali 21.96%). Znatnejši absolutni porast imajo še gozdno-žagarska ind. (2419), visoke gradnje (2356) in nad 1000 še kemična ind. in javni promet.

Največji absolutni padec zaposlenosti je v industriji kamenja in zemlje (5382 ali 13.32%), predelovanja lesa in rezbarstva (3041 ali 13.77%). Procentualno je največji padec v industriji hrane in pijače (26.30%). V tem razdobju je večina industrij v dravski banovini nazadovala, vendar se je članstvo dvignilo za 3708 članov. Dvignila se je industrija gradnje železnic, cest in vodnih zgradb za 6752 delavcev. Sledi javni promet z 1179 del. ter hišna služinčad za 686. Močan padec pa je v industriji kamenja in zemlje (1063), gozdno-žagarski (686), tekstilni (665), ind. predel. lesa (518) itd.

Na celotnem državnem področju je največ delavstva zaposlenega kot hišna služinčad (64.406 ali 8.46%), sledi trgovina s 64.113 ali 8.43% zaposlenih in tekstilno del. s 61.012 ali 8.02%. Slovenija ima izrazitejši industrijski značaj s 17.479 ali 14.65% testilcev na prvem mestu! Sledijo delavci pri gradnji železnic, cest in vodnih zgradb (11.263 ali 9.44%) in šele nato služinčad (9596 ali 8.42%). Na Hrvaškem je služinčad na prvem mestu.

Po podatkih OUZD je v juliju padec od prejšnjega meseca absolutno največji v gozdno-žagarski industriji. Sledi tekstilna industrija, ki je v stalnem nazadovanju in je padla v tem mesecu za 391 zavarovancev ter oblačilna (154) in služinčad (75). Industrija gradnje železnic, cest in vodnih zgradb je narasla še naprej za 332 in prav tako tudi industrija visokih gradenj z absolutno največjim porastom 1400. Večji sezonski porast zaznamuje tudi industrija kamenja in zemlje (+238), dasi je letno nazadovala za 1142.

Najhujša kriza vlada v tekstilni industriji, ki je po številu zavarovancev v Sloveniji na prvem mestu. Število zavarovanih delavcev tu še nadalje pada in znaša padec od lanskega avgusta do letošnjega preko 1500 oseb. Redka je tekstilna tovarna, ki je v tem razdobju obratovala kolikor toliko normalno. Skoraj povsod je bila uvedena delna reduk-

cija. Delo je trajalo le po par dni v tednu in delavce so odpuščali v mnogih slučajih brez vsakih podpor ali pa le z neznatnimi podporami (okrožnica Del. zbornice). Padel je delavčev zaslužek in z znižanjem zavarovane mezd se je znižala tudi hranarina, podpora za porodnice in pogrebina. Če je bil delavec le en dan zavarovan v nižjem razredu, prejema že tudi nižjo brezposelno podporo.

Povprečna zavarovana mezda v državi znaša 26.76 din. Od lani se je dvignila za 2.81 din, v juniju za 0.49 din. V Sloveniji je znašala povprečna mezda po OUZD v juniju 27.92, v juliju 28.63. V enem letu se je zvišala za 3.71 din ali 15%. V državi ima 312.000 delavcev pod 24 din dnevne zavar. mezde (68.979 pod 8 din).

Za pravilno presojanje delavskega in nameščenskega položaja pa moramo poznati njihovo realno mezdo in porast dnevne zavarovane mezde presojeti s porastom stroškov za življenje (hrana, obleka, obutev, kurjava, stanovanje, razsvetljava itd.). Po podatkih SUZOR-ja, se je od marca 1939. do

marca 1940. dvignila delavska mezda le za 1.69%. Cena življenjskih potrebščin pa je v tej dobi narasla za 50%, pri nekaterih celo 100%! V dobi tkzv. »vojne leta« (avgust 1939 do julija 1940) so porasli življenjski stroški povprečno za 40%! Iz tega sledi, da je realna mezda po teh podatkih padla vsaj za 30%!

Vprašanje zastoja v industriji in poslabšanja delavskega in nameščenskega položaja, je eden in neločljiv problem. Preskrbeti bo treba surovin (tekstilni industriji), pa tudi porastu dragine primerno dvigniti mezde, zavarovati nadalje nemoteno delovanje socialnih ustanov, povečati javno delavnost in organizirati aprovizacijo. Velika javna dela (ceste, železnice, melioracije, regulacije itd.) so danes poglavitna možnost za izhod iz stiske, ki tare brezposelne v industriji. Prištetim jim pa moramo še tisoče nezaposlenih sil v poljedelstvu. Prvi pogoj uspeha pa je, da bodo tudi mezde pri javnih delih odgovarjale onim v industriji in, da bodo oboje v razmerju z draginjo. —ČČ

Ukrepi vlade za prehrano

Stiska in pomanjkanje v industrijskih središčih sta razlog, da je ravnateljstvo za prehrano sklenilo ustanovitev prehranjevalnih odborov po mestih in trgih, ki bi naj pri vseh vprašanjih prehrane z njim sodelovali. Sedaj določajo pri ravnateljstvu pogoje, po katerih bodo mestnim in trškim občinam na razpolago potrebni krediti. Zaradi značaja kreditov, ki jih ravnateljstvo uživa, bo organizacija

prehrane organizirana popolnoma na poslovnih temeljih. Prehranjevalni odseki ali mestne aprovizacije bodo dobile obratni kapital ali v denarju ali pa v blagu. Način preskrbe prebivalstva samega določajo mestni in občinski sveti. Nekateri občine so že predložile načrte, po katerih nameravajo preskrbovati revne občane.

Industrija se seli na jug

Kranjsko tekstilno podjetje »Jugobruna« je kupilo v Jagodini potrebno zemljišče za zgraditev nove tovarne. V Beogradu pa so ustanovili novo delniško družbo Jagodinska tekstilna industrija d. d. z glavnico 2 milijonov din, ki se po potrebi lahko zviša na 12 milijonov. Iz Beograda poročajo, da gre pri ustanovitvi te delniške družbe v Beogradu v stvari za podružnico »tvrde« Jugobruna iz Kranja, beograjsko »Vreme« píše celo, da se bo celo podjetje preselilo iz Kranja v Jagodino, kjer so mnogo ugodnejši po-

goji za industrijska podjetja. Zaradi teh ugodnosti bo v Jagodini v kratkem ustanovljena tudi nova tovarna koles in motociklov, tovarna kmetijskih strojev »Utra«, tja se bo pa preselila tudi tovarna klobukov bratov Rot iz Subotice. Kakor kaže, se torej vsa naša industrija polagoma seli na jug države.

30 letnica litijskega Sokola

V nedeljo je litijski Sokol z delom proslavil svojo 30letnico. Že dopoldne so bile na sportnem igrišču velike meddruštvene lahkoatletске tekme, katerih so se udeležila številna sokolska društva s svojimi vrstami moških in ženskih oddeikov. Tekme so pokazale, da je sokolska mladina svesta si nalog, ki jo čakajo, kajti splošni rezultati v vseh panogah so bili zadovoljivi tudi za sportnike, ki se posvečajo samo tej ali oni disciplini. Popoldne je bil javni nastop z zaključnim tekmovanjem v odbojki, v kateri se je pomerilo 6 moštev že pre-

Cena slovenske pšenice

Kraljeva banska uprava je na podlagi navodil Prizada odredila, da se lahko cena pšenice, ki je pridelana v dravski banovini, zviša za 27 par pri kilogramu. Ta pribitek predstavlja razliko v ceni med našo in vojvodinsko pšenico, ki se radi voznine do slovenskih postaj za toliko podraži.

n. Dva prevejana sleparja sta v Zagrebu olajšala kmeta Nikolo Gabreša iz Prijedora za 3000 din. Nikola je iskal nekega znanca, neki žepar se je ponudil, da mu ga poišče. Med potjo je spretno vrzel svojo listnico na tla ter nato prosil kmeta, naj mu jo shrani v žepu. Kmalu se je pridružil še drugi slepar, zahtevala sta listnico nazaj ter mu obenem z listnico izmaknili tudi njegov denar, nato pa med preprom pognila skozi poslopje Pošne hranilnice.

n. Beograjska policija je prijavila davčnega kontrolorja Miroslava Humarja od davčne uprave v Ivanjici, ki je poneveril 700.000 din ter poganil. Dobil so ga v vlaku blizu Rume ter prepeljali v Beograd.

n. V Zagrebu bodo po dograditvi prve palače veterinarske fakultete, ki je stala 9.5 milijona din, zgradili še drugo četverokrilno palačo, za katero znaša proračun 21 milijonov din.

n. Rok za uvedbo ljudskega kruha je podaljšan še za sedem dni, ker imajo na Hrvaškem še dovoljne zaloge bele moke.

n. Na 100 ha njiv živi v naši državi 82 poljedelcev in 157 prebivalcev, 76.6 odst. vsega prebivalstva v državi živi od poljedelstva. Na 100 ha njiv živi v Romuniji 100, v Bolgariji 120 in na Danskem 39 prebivalcev.

n. Jelen dvajseterec je bil ustreljen v Bilogori pri Virovitici. Ustrelil ga je v banovinskem gozdu šef lovškega odseka pri banski upravi Ilič. Imel je rogovje, ki lahko tekmuje z najbolj slovečim v Evropi. To je od leta 1933 že peti tak plen v tem kraju. Gozd slovi radi številne divjačine, posebno jelenov in srnjakov.

n. Naša država bo dobila od romunskega državnega monopola 50.000 ton kamene soli ter bo kot protivrednost izvozila v Romunijo papir za cigarete.

n. V Beogradu bo jutri ustanovni občni zbor podjetja »Pogon a. d. za izkoriščanje domačih pogonskih sredstev« z delniško glavnico pol milijona din. Društvo bo pogonska sredstva nakupovalo, prodajalo in spravljalo v promet, pri čemer pa so izvezli bencin in naftni derivati.

Sorgiusz Piasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

101 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

— In kaj sedaj? — sem vprašal Kriso.
— Poznam kraj... Zidano mesto in varno... Toda ondi moramo biti tihi in previdni od sile...

— Povedi naju tja!
Krenili smo čez polje, nato pa po ozkih peščinah ob reki do velikega zidanega, toda silno zanemarjenega poslopja.

— Kaj je to? — sem vprašal Kriso.
— Žganjarna... Tik za njo je vas Pomoranka. Od tod je do meje dober skok. Večkrat sem že tu skrival blago, celo sam sem po več dni že v tej podrtiji prebival...

Krisa je pristopil k oknu in brez težave odprl oknice. Videl nama je, naj se splaziva skozi okno. Znašli smo se v precej tesni izbi, od koder so vodila vrata v druge prostore ter v opuščeno žganjarno. V kotu sem opazil velik kotel, v drugem še večjo kad, v kateri bi z lahkoto plesala dva para. Pregledali smo kad. V njej je bilo še nekaj slanice, vedro in precej steklenic — ostanki nekdanjega Krišinega prebivanja v zapuščeni žganjarni.

V kadi smo porazvrstili stvari, ki smo jih prinesli s seboj. Krisa je iz bližnje reke prinesel vedro vode. Nato pa smo odšli v bližnji gozd. Z lahkoto sem našel lipo, v kateri smo skrili pred odhodom v

Vilno orožje, naboje, nože, torbe in svečtilke.

— Škoda, da nima naših odej! — je dejal Krisa.

— Da; vse je ostalo na podstrešju.
— Kaj, ko bi le šli tja? — je predlagal Hrobar. — Do sodnega dne nas ondi vendar ne bodo čakali... Pa trije smo. Orožje imamo

— Jaz sem drugega mnenja, — pravi Krisa. — Bolje je, če nihče ne izve, da smo se vrnili. Najvarnejše je takole zapuščeno skrivališče. Sicer pa ga mnogo niti potrebovali ne bomo. Zdaj je čas dela! V gozdu pa nas skriva vsako deblo!

— Fanta, zdaj bo treba zavihat rokave, da bo vedla meja, kakšne strokovnjake je imela! — je še pristavil Krisa po daljšem molku.

— Imenitno! Prima! — si je meč Hrobar roke.

In tudi meni je bilo prav, kar je predlagal Krisa.

Vrnili smo se v novo skrivališče. Krisa nama je svetoval, naj podnevi nikar ne zapuščava skrivališča. Sam pa je odšel v mesto, da nakupi potrebne stvari ter polzve za raznimi novicami.

S Hrobarjem sva izpila steklenico vodke ter legla v kadi k počitku. Reči moram, da bi boljšega skrivališča ne mogli

najti. Kadiva in tiho razgovarjava o bodočem delu. Jaz snujem nemogoče načrte, Hrobar pa mi pritrjuje:

— Imenitno! Prima!

12

Na meji je nastopilo zlato obdobje in zlata jesen. Tihotapstvo cvete kot najbujnejše rože. Starih strokovnjakov skorajda ni... tihotapijo skoraj samo novački.

Krisa je bil v mestu skoraj dva dni. Izvedel je zanesljivo, katera krđela so namenjena čez mejo, kje imajo svoja skrivališča, kje bodo prekoračila mejo in podobno...

V mestu je ostalo prav malo starih in izkušenih tihotapcev. Vrnili pa so se novački, ki kvarijo dobro delo. Meja je bila sedaj kot prazna, brezbarvna. Nešteto krat sem se spomnil nekdanjih tovarišev, in težko mi je bilo v srcu... Jožef Trofida ne hodi čez mejo. Saša Vebli je mrtev. Živci se je sam ustrelil. Julek Potrhlik je umrl. Petrik Filozof je odšel, Bolek Lord sedi v ječi. Havranka so ubili novački. Jurin je po begu Sonje prenehal z delom. Kitajec je umrl v Sovjetiji. Hrebik se je ranil z britvijo kmalu po vrnitvi iz Sovjetije. Felka Loudo so zajeli v Sovjetiji že na pragu jeseni. Buldoka je Revtribunal v Minsku obsodil na izgnanstvo v Sibirijo. Vanka Bolševik pa se potem, ko je pobegnil s Sonjo, ni več vrnil v mesto. Bolek Komet vodi sedaj divjake. Po Sumčevi smrti je njih enajsti vodja. Mamut si je zlomil nogo, ki mu je kasneje še ohromela. Alinčukovi grečo redkokdaj čez mejo. Verjetno se bojijo,

da bi jih kdo ne napadel, ker vedo, da imajo mnogo sovražnikov. Divjaki še ne prestando delajo. Njih krđelo se z vsako potjo čez mejo menja. Nekaj so jih zajeli na poljski strani, nekaj na sovjetski, nekaj pa so jih celo postrelili, ostali pa še z večjo vnemo delajo pod vodstvom slavnega Boleslava Kometa... Divjakov nismo nikoli napadali, dasi so nosili čez mejo dragocene tovore. Njih krđelo je sedaj edino, s katerim vzdržujemo prijateljske stike...

Na mejo smo se pognali povsem nepričakovano. In koj smo počeli »polagati« krđelo za krđelom. Včasih se je celo zgodilo, da smo v eni noči napadli kar po dve krđeli. Včasih pa smo eno samo krđelo zaporedoma položili ter ga opletili. Na meji je nastala strahovita panika. »Sloni«, kot smo pravili novačkom, so se tresli. Trgovci so izgubljali glave. Nihče ni mogel razumeti ter odkriti našega skrivališča. Napadali pa smo na Poljskem in v Sovjetiji, ob meji in na meji. Kadar krđela nismo mogli zajeti na poti, smo ga napadli v skrivališču. Če bi opravljalo ta posel šest takihle možakarjev kot smo mi trije, in sicer po trije na poljski in po trije na sovjetski strani, bi morali ostali tihotapstvo enostavno opustiti. Miš bi ne mogla čez mejo.

Zaplenili smo precej blaga. Skrivali smo ga po gozdovih, skednjih, v jarkih, ki so bili še izza svetovne vojne, in v naši zapuščeni žganjarni. Ko se je nabralo blaga, da že nismo vedeli kam bi z njim, ga je Krisa prodal tihotapcem iz Stolpcev in Rubeževičev.

Nova uredba o Narodni banki

V »Večerniku« smo že podrobno obravnavali vprašanje Narodne banke ter tudi prikazali različne interese, ki jih je prinesla na dan velika debata o njeni reformi. Z včerajšnjim dnem pa je že stopila v veljavo spremenjena uredba zakona o Narodni banki, ki predstavlja v prvi vrsti uspeh prizadevanj in predlogov hrvatskega političnega vodstva, s katerimi je hotelo doseči večji vpliv na vodstvo temeljne kreditne ustanove vsega našega gospodarstva. Ta vpliv pa bo zajamčen samo tedaj, če bo imelo tudi zadosten vpliv v osrednji vladi.

Spremenjeni zakon o Narodni banki dovoljuje državi lastnino tudi nad 20%

delnic. Predvsem pa je spremenjena delitev dobičkov. Od čistega dobička bo šel v bodoče 1% v rezervni sklad, nato prejme delničar največ 8% dividende. Ostali dobiček ostane državi in bo uporabljen za odpis ostanka prejšnjih posojil državi. Maksimalna dividenda 8% bo v bodoče prinesla pri nominalni vrednosti delnic 3000 din, kvečjemu 240 din. Zadnja leta pa je NB izplačevala po 400 din dividende.

Izvršilni odbor NB sestavljajo guverner, dva viceguvernerja in trije člani upravnega odbora. Prve tri določa in predlog finančnega ministra in v soglasju z min. predsednikom kraljevi ukaz.

Upravni odbor tvorijo guverner, 2 viceguvernerja in 22 članov. Člane imenuje tudi na predlog fin. min. in v soglasju z min. preds. kraljevi ukaz za dobo 6 let. 12 članov mora biti v Beogradu, 11 pa delničarjev NB. Dokler so v upravnem odboru, ne smejo biti v službi kake banke. 5 članov sme biti v državni ali samoupravni službi. V nadzorstvenem odboru je 7 članov. Tri imenuje kraljevi ukaz po istem postopku kakor pri UO, za dobo 3 let, 4 izvoli občni zbor delničarjev za 3 leta. Določbe glede razdelitve čistega dobička bodo izvajali od 1. jan. 1941 naprej.

Poštna pošiljke v tujino

Časopisi v dravski banovini so pred nekaj dnevi objavili pojasnilo Dravskega banovinskega odbora društva Rdečega križa glede zgornjih pošilk. Glavni odbor društva Rdečega križa se je medtem obrnil na Ministrstvo pošte, v katere države se morejo pri sedanji situaciji pošiljati navedene pošiljke. Ministrstvo je sporočilo Glavnemu odboru Rdečega križa, da se morejo vojnim ujetnikom in internirancem pošiljati sledeče pošiljke:

1. Za Nemčijo, Češko-Moravski protektorat, generalni Poljski Guvernerman, Italijo, Norveško in Dansko paketi do 20 kg teže, kakor tudi vse ostale pisemske pošiljke.

2. V Holandijo in obe Franciji (zasedeno in nezasedeno) se morejo pošiljati samo pisemske pošiljke, med njimi pa tudi »Petits paquets« (mali paketi) do teže 1 kg. Promet s Holandijo je reden, s Francosko pa zelo nereden in negotov.

3. V Belgijo se za enkrat ne morejo pošiljati nobene pošiljke.

Z ozirom na to, da se za izgubljene, ukradene ali pokvarjene pakete, kateri se pošiljajo s posredovanjem Rdečega križa vojnim ujetnikom in internirancem ne priznava nobena odškodnina, ni priporočljivo pošiljati v

teh paketih predmetov večje vrednosti.

Glavni odbor nam nadalje sporoča, da so pisma in paketi za vojne ujetnike in internirance oproščeni samo poštne taks, ne pa tudi carinskih taks, ki se morajo plačevati za pregled paketov.

Razen tega se morajo pri odpošiljanju paketov vpoštevati tudi naši devizno-valutni predpisi glede vsebine paketov in njihove vrednosti. Ker se ti predpisi zelo pogostokrat menjajo, priporoča Glavni odbor sledeči postopek: a) Interesenti, kateri želijo pošiljati pakete v inozemstvo, naj poizvedo pri poštnem uradu in poštno-carinskih oblasteh o možnosti pošiljanja paketa, teži, vsebini in vrednosti; b) Odbori društva Rdečega križa smejo pritisniti svoje štampiljke samo na one poštne spremnice in samo na one pakete, katere odpošiljajo poštni uradi brezplačno, t. j. za vojne ujetnike in internirane vojaške osebe in sicer samo za one pakete, katere so upravne oblasti poprej pregledale in za katere so izdale dovoljenje, da se morejo izročiti pošti za odpošiljanje. Paketi za druge osebe (privatne) se ne morejo pošiljati preko društva Rdečega križa; c) Denar se vobče ne more pošiljati s posredovanjem Rdečega križa.

Celja

Uboj v Mozirju

V noči od nedelje na ponedeljek so v neki gostilni v Mozirju popivali fantje. Med njimi je bil tudi 35-letni posestnikov sin Josip Kolenc z Homceva. Fantje so se pričeli prepirati, nastal je pretep, v katerem je eden izmed njih s cepinom

udaril po glavi Josipa Kolenca ter mu prizadejal smrtno nevarno poškodbo, ker mu je zdrobil lobanjo. Kolenca so v ponedeljek zjutraj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je včeraj v jutranjih urah poškodbam podlegel.

POZIV CELJSKEMU PREBIVALSTVU

Predstojništvo mestne policije v Celju poziva vse prebivalstvo, da prijavi vsakogar, ki bi se pregrešil proti uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije s tem, da bi zahteval za življenjske potrebščine pretirano visoke cene, zlasti za moko, meso, mast in slanino. Prebivalstvo naj prijavi tudi vsakogar, ki kupi blago v špekulativne namene ter povzroča s tem nedopustno povišanje cen in pomanjkanje blaga. Borba proti špekulantom z življenjskimi potrebščinami je težka, če ne sodeluje aktivno vse prebivalstvo. Zato naj vsakdo prijavi krivce kriminalnemu oddelku celjske mestne policije, ki bo vsak prijavljeni primer takoj preiskal.

c. V sled amnestijskega ukaza je bilo iz zaporov celjske jelnišnice pri okrož. sodišču izpuščenih 30 kaznjencev, nekaterim pa je bila kazen znižana za eno četrtino.

c. Nadaljevanje strelskih tekem na strelišču v Pečovniku bo prihodnje nedeljo.

c. Pogajanja za sklenitev nove kolektivne pogodbe se vrše med čevljarstvi in mojstri in njihovimi pomočniki v Celju.

c. Mezde je povišala še za 20 odst. svojemu delavstvu tekstilna tovarna »Elka« v Celju.

c. Umrl je na Teharjih pri Celju 91-letni prežiteljak Gašper Brečko.

c. Slovensko obrtno društvo v Celju priredi jutri ob 20. v »Skalni kleti« sestanke, na katerem se bodo obravnavale razne obrtniške zadeve.

c. Nesreče. 4-letni posestnikov sin Jože Skornšek iz Brezja pri Mozirju je padel in si zlomil levo nogo pod kolonom. — 29-letnemu delavcu Antonu Križanu iz Lopate pri Celju je pri delu v tovarni zmečkalo mezinico desne roke. — 17-letni natakarn Jernej Kreča iz Zidanega mosta je padel in si močno poškodoval ledvice. — Vsi so iskali pomoči v celjski bolnišnici.

c. Poskušen samomor. 81-letni dninar Anton Polak iz Petrovci si je v samomorilnem namenu zabodel nož v levo stran prsi. V nezavestnem stanju so ga še z nožem v prsih prepeljali v celjsko bolnišnico. Njegovo stanje je resno.

c. Občni zbor Sokola-matice bo drevi ob 20. v veliki dvorani »Narodnega doma«.

c. Iz Celja je premeščena na pošto v Podčetrtje višja kontrolorka Olga Ropotarjeva.

c. Celjsko številko »Planinskega Vestnika« bo izdala v začetku oktobra Savinjska podružnica SPD v Celju. Ta številka bo nekako zrcalo delovanja sav. podružnice SPD od njene ustanovitve do danes. Vsebovala bo članke iz savinjskega okoliša in bo opremljena s slikami Celja in savinjskih Alp.

c. Smederevsko grozdičje se prodaja v Celju od 12—16 din kilogram.

c. Zadnja povodenj je v celjski okolici zopet povzročila veliko škodo. Posebno je zopet trpela vas Ostrožno, kjer so bile delno v vodi tudi nekatere hiše. Po poplavljenih poljih je bila v vodi posebno koruza in delno tudi krompir, v kolikor še ni izkopan. Koruza bi morala biti sedaj že skoraj zrela, je pa še popolnoma zelena in razen tega sedaj še vsa blatna od poplave. Ako ne bo postalo zopet toplejše, sploh koruza ne bo dozorela. Krompir pa vsled moče zelo gnije in bo velik del pridelka uničen.

Nesreča na litijskem mostu

V petek dopoldne je tovorni avto tovarnarja Knafliča iz Šmartna vozil s postaje opeko. Sredi mostu, o katerem smo že pisali in opozarjali na nevarnost nesreč, pa se mu je vdrla, ker so se zlomili pod težo avtomobila vsi nosilni trami, ki so bili že tako gnili, da jih nihče niti za drva ni maral ter so jih spustili po Savi. K sreči je bila na tem delu mosta še precej dobra ograja, katero je duha prisotni šofer porabil, da je nanjo naslonil pogrezajoči se avto, da se je tako izognil večji nesreči in škodi. Most je bil radi te poškodbe v petek in soboto zaprt za ves vozni promet ter so morali številni vozniki in avtomobilisti opravljati 14 km daljšo pot čez novi most na Savi.

o. Zadnja številka »Službenega vojnega lista« prinaša pojasnilo k nedavno izdani uredbi, da se na novo predpisani rok službe v kadru nanašajo tudi na vse dijake in vojake, ki so se 1. septembra 1940 že nahajali v vojski na odsluženju svojega kadrskega roka.

o. V Slovenjgradu je umrl 37-letni hlapec Peter Brunčko, ki je te dni smrtno ponesrečil pri obiranju hrušk.

o. Za podpoveljnika finančne kontrole v Gornji Radgoni je napredoval Martin Golob.

o. V Slovenski Bistrici so začeli graditi nov vodovod. Dela bodo veljala 2.700.000 din.

o. Za popravila lesenega mostu v Dravogradu so razpisana dela za znesek 46 lisov 700 din. Licitacija bo 24. t. m. na tehničnem oddelku v Mariboru.

Ptuj

Akcija za prehrano Ptujčanov

Z naraščajočo draginjo se stiska najširših slojev, ki so že v predvojnih časih živeli od rok do ust, vse bolj stopnjuje. Že zdaj so močno zaskrbljeni, kako bodo prebili letošnjo zimo. Za preskrbo najnujnejših življenjskih potrebščin pa čuti predvsem odgovornost mestna občina. Mestna občina je zato dala na razpolago iz lanskoletnega posojila četrt milijona din za prehrano prebivalstva. Za

PRESKRBA SLOVENIJE Z ŽITOM IN MOKO

»Prizad« je odobril za dravsko banovino kontingent 1000 vagonov žita in moke, da bi se za dobo intezivnejšega prometa moglo prebivalstvo Slovenije v zadostni meri oskrbeti s krušno moko. Priporoča se zato vsem trgovcem, trgovskim mlinom in drugim ustanovam, da nemudoma kupijo za svoje potrebe v okviru tega kontingenta žito odosno moko. Opozoriti morajo pri tem svoje dobavitelje, da zaprosijo »Prizad« za odobritev izvoza kupljenega blaga v dravsko banovino.

o. Silen orkan je razsajal v okolici Gornjega grada ter napravil ogromno škodo na poljih in zlasti sadonosnikih. Vetrer je izrul mnogo drevja, večina pridelkov na poljih je uničena. Podrti drevje ob cestah je precej oviralo promet, dokler ga niso odstranili.

o. Minister trgovine in industrije je na podlagi uredb o oljaricah in jedlinem olju z dne 17. avgusta t. l. podpisal odlok, po katerem bosta plačevali za nakupovanje ricinusovega semena letošnje želve pooblaščenici tvrdki Hrovat in dr. iz Ljubljane in Zabret in dr. iz Britofa pri Kranju proizvajalcem 500 din za 100 kg neto, franko področje proizvodnje.

p. Protituberkulozni ligi sta darovala namesto venca na grob ge. Tomažič Ivanke iz Ptuja, ki jo je pobrala jetika, Pirich Pavel in Pirich Ervin po 300 din.

p. Rastlinski proizvodi so se podražili za 150 odst. Od lanskega avgusta do letošnjega septembra se je v Ptujju podražila moka od 3.25 na 8 din (150 odst.); krompir od 0.50 na 1.50 din (200 odst.); koruzni zdrob od 2.50 na 5 din (100 odst.);

bučno olje od 12 na 24 din (100 odst.); namizno olje od 15 na 45 din (200 odst.); mleko od 1.50 na 2 din (34 odst.); riž od 8 na 14 din (70 odst.). Sočivje, sadje, kava, kakao in testenine od 60 odst. na 100 odst. Povprečno so se rastlinski proizvodi podražili za 150 odst.

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Njih sedem... in ona«. Salonska komedija.

Tretja letošnja poplava Murskega polja

MUROPOLJSKO PREBIVALSTVO JE DOBIL UDAREC, KI GA NE BO ZLAHKA PREBOLELO

Dva dni in dve noči je lilo kakor iz škafe. Mokra zemlja ni mogla popiti ogromnih količin vode, reke in potoki so zopet prestopili bregove in Mursko polje je letos doživelo že tretjo poplavo. Ponekod je drlo do pol metra vode preko njiv, travnikov in preko cest in žel. proge. Kraji Grlava, Logarovci in Lukavci so bili popolnoma odtrgani od ostalih krajev, ker je voda obkolila te vasi. V Lukavcih je Globetka odnesla jez in voda se je razlila po poljih in travni-

kih. Ponekod je voda vdrla v skednje, hleve in kleti in napravila ogromno škodo. Škode po njivah, vrtovih in travnikih se ne da oceniti.

n. Novi poveljnik Beograda je postal armadni general Milorad Petrovič, dosedanjí poveljnik I. arm. oblasti v Novem Sadu in bivši pomočnik vojnega ministra.

n. Potresne sunke so zopet čutili v Mostaru. Bili so malo močnejši kot zadnji. Podrlo se je več dimnikov, neka starejša zgradba pa se je popolnoma sesula.

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

PORAZ PROF. STUPANA PRVA »SENZACIJA« PRVENSTVENEGA TURNIRJA.

Sinoči je pričel v kavarni »Orient« šahovski turnir za letošnje prvenstvo Maribora, ki ga ob sodelovanju medklubskega odbora prireja agilna šah. sekcija SK Zelezničarja. Letošnji turnir je zbral od vseh treh mariborskih klubov najmočnejše igralce, tako da je pričakovati izredno težko borbo. Turnir, ki so se ga poleg igralcev udeležili številni prijatelji šahovske igre, je z lepim govorom otvoril g. Josip Fišer. Vodstvo turnirja je tudi takrat v spretnih rokah g. Fišerja z namestnikoma gg. F. Knehtlom in R. Steinbächerjem, razsodišče pa tvorijo gg. prof. Stanko Sila, mag. Albaneže in Franjo Lukeš. Žreb je določil igralcem naslednji vrstni red: 1. Certalič (SK »Vidmar«), 2. prof. Stupan (Mar. šah. klub), 3. Regoršek (Zeleznica), 4. Breš (MSK), 5. Gerželj (SKV), 6. Marvin (SKV), 7. Kukovec (SKV), 8. Babič (Z), 9. Bien (MSK), 10. Ketiš (Z), 11. Dasko V. (Z) in 12. Marotti (Z).

Po opravljenih formalnostih so ure zapele »večno šahovsko pesem«, igralci so si nadeli sovražni nadih in šahovske vojske so se premaknile. Ze 1. kolo je pokazalo, da bo letošnji turnir eden najtežjih, kajti videti je, da med udeleženci ni nobenega tkz. »dobavljaja točke«, ampak bodo za točke potrebni ljudi spopadi. To so tudi ugotovili številni kibici in prijatelji šah. igre, med katerimi smo opazili tudi mag. Albaneža, šef-urednika »Večernika« g. Bojana Ribnikarja, prokurista Ostanke in druge.

Prva odločitev je padla v partiji Regoršek—Ketiš. Slednji si je v indijski obrambi zgradil prav simpatično pozicijo, nadaljeval pa je nekoliko neprevidno, nakar je prišel Regoršek do močnega napada na damskem krilu. Ketiš je moral dati damo, vendar pa tudi ta žrtev ni našla pri Regoršku potrebnega razumevanja, nakar je

Ketiš v izgubljeni poziciji predal. — Silno zanimiva je bila nepravilna otvoritev Certalič—Marotti. Certalič je svojega nasprotnika v otvoritvi popolnoma nadigral, tako da je Marotti samo še pričakoval v propadli poziciji milostnega udarca. Certalič je imel točko, kot se pravi, v žepu, pa ga je ta okolnost verjetno tako navdušila, da je pričel loviti po šahovnici fantome. Pri tem mu je grdo spodrsnilo ter je izgubil dobljeno partijo. — Za senzacijo tega kola je poskrbel V. Dasko, ki si je izbral proti Stupanu Nimcovičevo obrambo. Nekaj časa je bila Daskova pozicija silno kritična ter je bilo pričakovati, da bo izkusi prof. Stupan partijo odločil v svojo korist. V nekoliko netočni kombinaciji pa je dal iz rok vso prednost, Dasko se je osvobodil pritiska ter forsirano zavl v končnico. Tu prof. Stupanu ni pomagala še tako duhovita obramba, kajli proti štirim kmetom navadno ni pomoči. — Kukovec je prav lepo zaigral Nimcovičevo obrambo proti Marvinu, ki se je sicer kot beli trutil, da bi se izmotal iz slisnjene pozicije. Kukovec je rufrinirano odprl linije, pritisnil na nasprotnikovo kraljevo krilo ter partijo lepo odločil v svojo korist. Trdovratna je bila Retijeva otvoritev Breš—Bien. Slednji je forsiral blokado ter pričel nato na polodprtji g liniji napad s težko artilerijo. Breš se je spretno znašel, zamašil vse prehode, nakar sta partijo prekinila. — V španski partiji je Gerželj zaigral silno oster napad proti Babiču, ki je znan kot odlični pozicijski in defenzivni igralec. Babič si je zgradil žilavo obrambo, dočim je Gerželju uspelo, da je nekoliko odprl linije. Partija je bila prekinjena v nejasni poziciji, Gerželj ima prednost napada. — Drugo kolo bo v četrtek, 19. t. m.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 10.—. Družbe, preklji dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 12.—. Debelo tiskane nesede se računajo dvojnó. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga le vnositi v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. — Za vse pisemne odgovore sledi malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

SLUŽBO DOBI

PERFEKTNO KUCHARICO IN SOBARICO pridne in poštene, z dobrimi spričevali in z znanjem neimšine, išče od 1. novembra za v Nemčije dunajska družina z 2 otrokoma, Mesečno RM. 60-65.—. Samo prvoklasne moči prosim za pismeno ponudbo, po možnosti s sliko, na naslov: Frau Mizzi Maier, p. Adr. »Transport« k. d., Sušak, Mačekovo 3. 17795-2

Sprejemem takoj **KROJAŠKE POMOČNIKE** in valenca, Bučar, Koroška c. 67. 17858-2

PREVOZNIKE in avtoprevoznike nujno iščem za prevoz gramoza. — Vprašati v stavbni pisarni Kifimann Meljska c. 25. 17828-2

GOSPODIČNO z dobrim glasom za petje, katera ima veselje do godbe, v starosti 16-18 let, sprejemem takoj v solidno damsko godbo kot valenko. Ponudbe s fotografijo na M. Gorjak, kapehnik, kavarna Leon, Ljubljana. 17849-2

ČEVLJARSKI POMOČNIK za nova dela, zmogčen šivanja gojeric, se sprejme. Jelen, Stritarjeva 30, Studenci pri Mariboru. 17845-2

Sprejemem **KROJAŠKEGA POMOČNIKA** Male, Koroška c. 50. 17847-2

PRIKROJEVALEC prvovrsten, se takoj sprejme. Stalno mesto Robušak, produkcija čevljev, Glavni trg, Maribor. 17835-2

Takoj sprejemem **2 ČEVLJARSKA POMOČNIKA** Franc Plečko, Težno, Ptujška c. 19. 17843-2

Iščem **ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA** Tkavec Josip, Pesnica, 17830-2

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA IN UČENCA sprejme takoj Mihelak, Koroška c. 43. 17829-2

STANOVANJE ODDA

ŠTIRISOBNO STANOVANJE z vsem komfortom, centralna kurjava, oddamo. Grajski trg 1. 17827-5

SOBA IN KUHINJA z vrtom se odda. Pobrežje, Zrkovska c. 24. 17822-5

Enosobno, **SONČNO STANOVANJE** s predsobo, parketirano, v novi hiši blizu Kralja Petra trga se dvema osebam odda. Ponudbe pod »Mirna« na upravo »Večernika«. 17837-5

ENOSOBNO STANOVANJE v stari hiši v Melju se odda. Informacije Badlova ul., vila »Elza«. 17848-5

Lepo **ŠTIRISOBNO STANOVANJE** v Razlagovi ul. 24, visoko prtilično, blizu kolodvora, se s 1. okt. odda. Mesečna najemnina znaša 1000 din. Pojasnila daje opekarna Lajters perki, Košaki pri Mariboru. Telefon 2018. 17854-5

STANOVANJE 1 soba in kabinet, z vsemi pritliklinami, oddam takoj. — Stritarjeva ul. 17, Maribor. 17498-5

Pedisal
KOPALNA SOL ZA NOGE
PROTI POTENJU, UTRUJENOSTI IN BOLEČEMU VNUTJU NOG, TRDI KOŽI, KURJIM OČESOM IN OZEBLINAM
DIN 5.—, 6.— IN 12.—
DROGERIJA
Kanc

STANOVANJE eno- in dvosobno, se odda. Smetanova ul. 54, v gostilni. 17832-5

STANOVANJE soba, kuhinja, s pritliklinami in vrtom oddam manjši delavski družini. Dopisi na ogl. odd. »Večernika« pod »Okolica Maribora«. 17831-5

PREHRANA

DIABETIČARJI! Dobaviteli tukajšnje splošne bolnice pekarna Rakuša, Koroška c. 24, priporoča kruh, moko, kekse in sultor, vse za diabetičarje. Analiza v pogled. Pošne pošiljke. 17814-7

GOSPODIČNA se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 17820-7

Sprejemem **NIŽJEŠOLKO** na stanovanje in prehrano s 1. oktobrom. Razlagova ulica 25-I, desno. 17841-7

SOBO ODDA

LEPA SONČNA SOBA s številnikom se odda. Zgornje Radvanje 108. 17839-8

Lepa, sončna, opremljena **SOBA** s posebnim vhodom se takoj odda v Novi vasi števil. 4. Informacije Zgornje Radvanje št. 108. 17838-8

Oglašujte!

SOBO IŠČE

URADNICA išče opremljeno sobo v centru mesta za 1. oktober pri samostojni vdovi ali manjši obitelji. Ponudbe na ogl. odd. pod »Uradnica«. 17836-9

LOKAL

LOKAL za mizarstvo obrt se išče za takoj. Naslov v ogl. oddelku »Večernika«. 17861-10

POSEST

POSEKAN GOZD prodam. Pukl, Pekre 51, Limbuš. 17805-11

KOLONIJSKA HIŠICA se kupi. Naslov naj se odda v trajiki ge. Nerat, Frankopanova ulica 31. 17667-11

KUPIM HIŠO v okolici Maribora do 70.000 din. Obširne ponudbe staviti na ogl. odd. lista pod »Gotočina«. 17852-11

»TRIGLAV« realitetna pisarna, Maribor, Aleksandrova c. 12, Telefon 25-34, prodaja 10-stanovniško hišo v mestu za 500.000 din. Obrestuje 7%. 17856-11

HIŠO kupim blizu avtobusne postaje in izplačam takoj. Posredovalcu nagrada. »Rapid« — Meljska 1. 17850-11

DENAR

Zelite dolgoročno **posojilo**

na hiše in posestva obrnite se na **Bančno kom. zavod** Aleksandrova cesta 40

OBRT - TRGOVINA

• KERAMIKA •

Hišni posestniki in najemniki, pregledite Vaše peči in številnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp, Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči. — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

Continental

na ugodne mesečne obroke **IVAN LEGAT** Maribor, Vetrinjska ul. 30 Ljubljana, Prešernova ul. 44

VEČ DOBRIH PEČI raznih tehnic, pultov, stalaž in predale za moko kupite najceneje pri »Jugoprometu«. Golob Ivan, Celje, Krekova cesta. 17859-13

SPOMNITE SE CMD!

Ljubljana

a. Zaloška cesta je zaradi ureditve in tlakovanja v odseku od Jegličeve ceste do Stare poti zaprta za vozovni promet do preklica. Zasilni promet bo tekel medtem po Holzapflovici ulici.

a. Premesčena je iz Kapevca na pošto Ljubljana I. višja poštna kontrolorka v G. skupini Marija Kržišnikova.

a. Knjižnica Dalavske zbornice v Ljubljani je v jesensko-zimskem času odprta ob sobotah od 16.—20. dopoldne pa od 10.—12. kakor vedno. Na vse druge delavnice posluje kakor doslej od 10.—12. dop. in od 17.—20.

a. Zobarska šola v Ljubljani je bila večeraj dopoldne odprta. — Ta šola, ki jo je ustanovila organizacija zobnih tehnikov in ki je edina v naši državi in sploh na Balkanu, pomeni za nesamostojne dentiste važno pridobitev, ker jim daje možnost do osamosvojitve. Po novem zakonu mora

namreč dentist dokončati strokovno zobarsko šolo in položiti državni izpit za zobnega tehnika, na kar lahko odpre samostojen zobarski atelje v kraju, kjer se ni zobozdravilnica. V zobarsko šolo, ki jo vodi dr. Rado Sfiligoj in na kateri bodo poučevali zdravniki in specialisti za zobarsko stroko, se je priglasilo nad 30 kandidatov. Trajaja do 12 mesecev. Hkratu je ta šola tudi socialna pridobitev, ker bodo tam najrevnejšim slojem zdravili zobe po nizkih režijskih cenah.

n. Na grofa Bombelesa so streljali sinoči v Zagrebu neznani atentatorji. Tvorili so dve skupini, ki sta ga napadli na dveh krajih. Prva je oddala nanj tri strele, druga pa šest. Grof se je vozil v avtomobilu in se je rešil smrti. Dobil je le lažje poškodbe od steklenih drobcov. Grof Josip Bombeles je znan hrvatski aristokrat. Napadli so ga na poti k sestri grofici Drašković.

POUK

NEMŠČINA ITALIJANŠČINA ALI FRANCOSČINA v 6 mesecih. Zajamčen uspeh. Gregorčičeva ul. 3, prtiličje, desno, nasproti reatke. 17857-21

VOZILA

B. M. W. MOTORNO KOLO s prikolico, 750 ccm, v odličnem stanju, prodam. Vprašati pri poslovalnici »Večernika« v Celju. 6238-22

PRIDELKI

JABOLKA po 2 din oddaja na drobno Kmetijska družba, Meljska cesta 12. 17008-23

TRETJA KOŠNJA in paša se odda. Pobreška c. 38, Fr. Filipič. 17855-23

IZGUBLJENO

Izgubilo se je črno **SVILENO KRILO** na poti od Kalohove do Markarjeve ulice. Proti nagradi se lahko odda v Kalohovi 20. 17860-27

Izgubila sem večeraj zvečer **ZLATO ZAPESTNICO** na Aleksandrovi ali Gosposki ul. Najditelja prosim, da jo odda proti nagradi v ogl. odd. »Večernika«. 17866-27

RAZNO

POZOR! Vsakovrstne odpadke železja, kovine, litine, cunjega, guma in steklovino kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koclja 14 in podružnica vogal Ptujške in Tržaške ceste. — Tel. 21-30. 16943-28

Prodam **2 JAHALNI SEDLI** z vso ostalo opremo. Košaki 36, Schwarz. 17806-28

Psihografolog in astrolog S. PARADISO

Maribor, Gosposka ulica Hotel »Zamor«

Psihografolog Paradiso vam pokaže smer sreče in blagostanja. Vam odpre zastor Vašega življenja. Pove vam s kom in kako se boste poročili. Kako se obvarujete nesporazuma v zakonu. Kateri so Vaši srečni dnevi. Kdaj se podajate v spekulacije da vam srečno uspejo. Katerih bolezni in nezdod so čuvajte. Ke daj naj stavite loterijo itd. Dela na strogo znanstveni podlagi. Obiske sprejema od 9. do 12. in od 2. do 7. ure. Ostane samo do 22. f. m.

Zlato in srebro, briljante, zastavljajne listke išče nujno za nakup

M. Ugerjev sin, Maribor, Gosposka ulica 15

Kromatična **HARMONIKA** s krasnim glasom se prodaja. Cankarjeva ul. 14, prtiličje, vrata 3. 17840-20

KLAVIR in vse teoretske predmete podučuje dipl. konservatoristinja. Pridi na dom Honorar zmeren. Cenj, naslove na ogl. odd. lista pod števil. 17833-20

Starši!

Vse za šola...

kupite najceneje v knjigarni **Tiskovne zadruga** Maribor, Cankarjeva ul. 1 Telefon 25-45

Razglas licitacije!

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940, ob 11. uri, drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziturne ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem odseku osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu ali pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—.

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. Štev. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV.